

Beknopte Begroting 2008: Ruimte en Milieu & Wonen, Wijken en Integratie

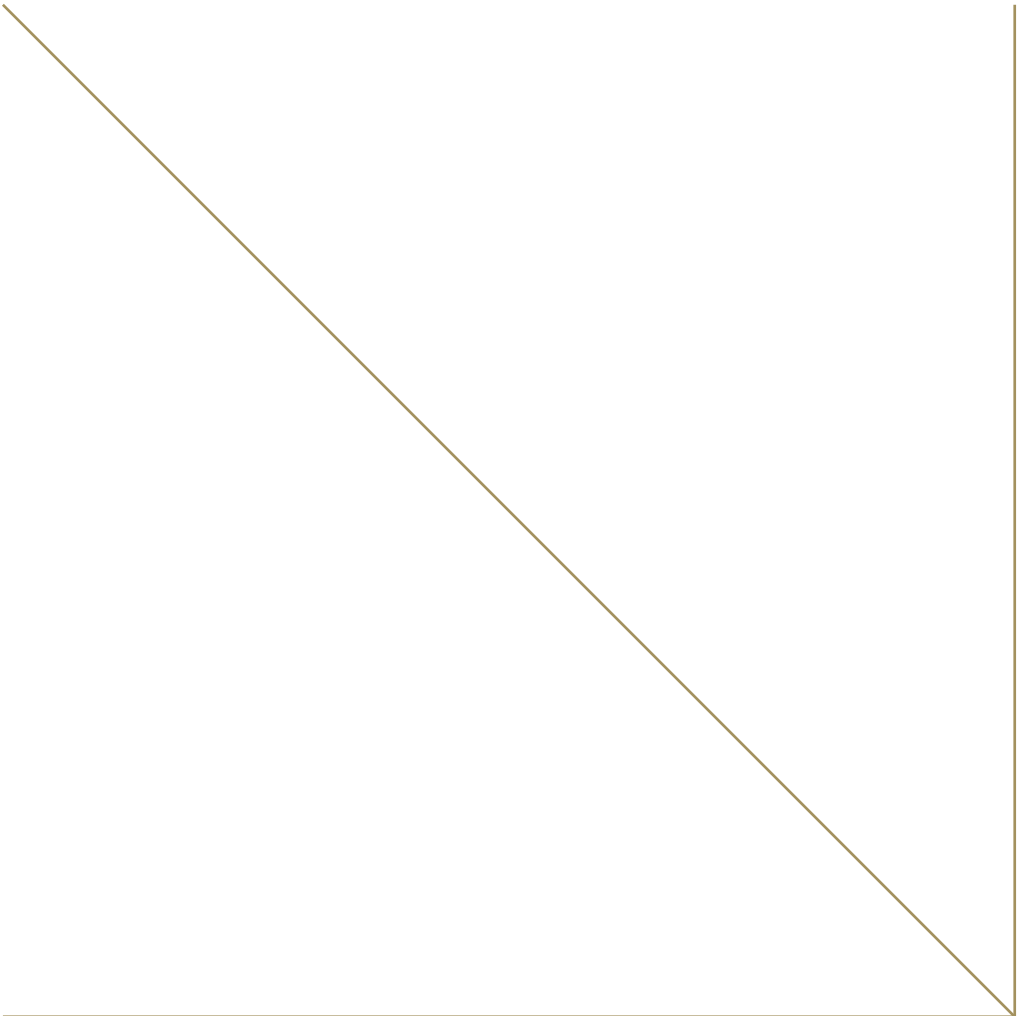
Meerjarenramingen 2009-2012

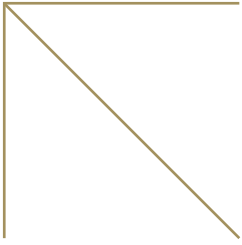

Beknopte Begroting 2008: Ruimte en Milieu & Wonen, Wijken en Integratie

Meerjarenramingen 2009-2012

Voorwoord

Voor u ligt de Beknopte Begroting 2008, of beter gezegd 'de beknopte begrotingen' omdat we vanaf het jaar 2008 ook een afzonderlijke begroting uitbrengen voor Wonen, Wijken en Integratie. Het kabinet heeft namelijk bij het aantreden afgesproken dat programmaministers, naast vakministers, ook een eigen begroting mogen hebben. Aangezien de Beknopte Begroting een beperkte verspreiding kent en het vooral als handzaam boekje is bedoeld, is ervoor gekozen de samenvattingen van beide begrotingen in één boekwerk uit te brengen.

Lezers die meer willen weten, adviseer ik om verder te kijken. Een volledige versie van de begroting is te vinden op www.rijksbegroting.nl.

Ik hoop dat u vaak gebruik zult maken van dit handige naslagwerk.

September 2008

*Plaatsvervangend directeur Financiële
en Economische Zaken*

Ton van Osch

Leeswijzer

De Beknopte Begroting is te beschouwen als een samenvatting van de begroting die op Prinsjesdag aan de Tweede Kamer is aangeboden. De Beknopte Begroting is bedoeld voor intern gebruik en voor externe partijen die in vogelvlucht een beeld van VROM en Wonen, Wijken en Integratie willen krijgen. Aangezien dit boekje een samenvatting is, geeft het geen volledig beeld.

In het eerste deel komt VROM aan bod en in het tweede deel wordt Wonen, Wijken en Integratie behandeld. Beide delen hebben een A en B gedeelte.

Het A gedeelte behandelt beknopt de belangrijkste beleidsthema's. Deze zijn gekoppeld aan de belangrijkste prestaties. Tevens wordt aandacht besteed aan majeure begrotingsmutaties. Het A gedeelte sluit af met een taartdiagram.

In het B gedeelte komen per beleidsartikel de algemene doelstelling, de operationele doelstellingen, de prestatie-indicatoren en de budgettaire gevolgen van beleid aan bod. Daarna worden de agentschapsbegrotingen behandeld.

Vanwege efficiencyvoordelen is de begroting van het Waddenfonds aan het boekwerk van VROM toegevoegd, maar ook het Waddenfonds is in formele zin een afzonderlijke begroting.

Inhoud

Deel I. VROM	07
A. VROM	
- De beleidsagenda van VROM	08
- Belangrijkste begrotingsmutaties	17
- De uitgavenraming VROM 2008 (taartvorm)	20
B. De beleidsartikelen	
- De begroting van VROM (XI)	22
- De begroting van de NEa	55
- De begroting van het Waddenfonds	57
DEEL II. Wonen, Wijken en Integratie	61
A. Wonen, Wijken en Integratie	
- De beleidsagenda van Wonen, Wijken en Integratie	62
- Belangrijkste begrotingsmutaties	69
- De uitgavenraming Wonen, Wijken en Integratie 2008 (taartvorm)	72
B. De beleidsartikelen	
- De begroting van Wonen, Wijken en Integratie (XVIII)	74
- De begroting van de Rijksgebouwendienst	97

Deel I. VROM

A. VROM

- De beleidsagenda van VROM
- Belangrijkste begrotingsmutaties
- De uitgavenraming VROM 2008 (taartvorm)

B. De beleidsartikelen

- De begroting van VROM (XI)
- De begroting van de NEa
- De begroting van het Waddenfonds

Begroting XI VROM

De begroting van Volkshuisting, Ruimtelijke Ordening en Milieu.

Het gedeelte 'Volkshuisting' is aan de begroting van Wonen, Wijken en Integratie toegevoegd zonder dat de naam 'VROM' is veranderd. Bovendien staan de apparaatskosten van de Wonen, Wijken en Integratie-begroting op de VROM-begroting omdat de Wonen, Wijken en Integratie-begroting een programmaminister heeft.

De beleidsagenda van VROM

Inleiding: Duurzame ontwikkeling is van ons allemaal

Het kabinet wil over de volle breedte van het regeringsbeleid concrete stappen zetten naar een duurzame samenleving. Een maatschappij waarin we niet meer verspillen, vervuilen en verrommelen. Om daarmee een welvarend, klimaatbestendig, ecologisch gezond en mooi land achter te kunnen laten voor volgende generaties.

Bij de Minister van VROM gaat de aandacht in het bijzonder uit naar:

1. Duurzame ruimtelijke inrichting van Nederland;
2. Klimaat & Energie: Schoon & Zuinig;
3. Markten voor duurzame producten;
4. Burgers in een gezonde en veilige leefomgeving;
5. Proactief opereren in de internationale arena;
6. Minder regeldruk.

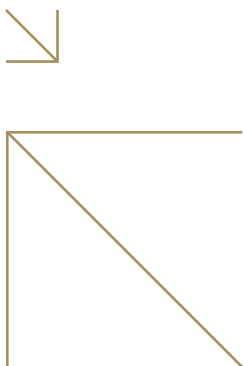
Ad 1. Duurzame ruimtelijke inrichting: Mooi Nederland

Het adagium 'centraal wat moet' in het kader van de Nota Ruimte wordt nader ingevuld door:

- a. Het tegengaan van de verrommeling van het landschap;
- b. Het realiseren van een klimaatbestendige inrichting van Nederland.

Deze ambities, relevant voor de uitvoering van het beleid van de Nota Ruimte, pakt de Minister van VROM op door:

- **Het stimuleren van duurzaam en efficiënt ruimtegebruik voor werken en wonen**
Om te voldoen aan de woningbehoefte moeten jaarlijks 80 tot 100.000 nieuwe woningen gerealiseerd worden. Van de nieuwe woningen (exclusief sloopnieuwbouw) moet jaarlijks tussen de 25% en 40% binnen bebouwd gebied worden gerealiseerd. Tegelijkertijd moet het tekort aan met name de groenstedelijke en centrumstedelijke woonmilieus worden verkleind. Daarnaast zal worden ingezet op het in 2009 tot stand brengen van verstedelijkingsafspraken met regio's. Het Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (MIRT) speelt daarin een centrale rol.
Ook gaat er aandacht uit naar de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen. Van de bedrijventerreinen is 32% (bruto 31.000 ha) verouderd. Momenteel wordt daarvan zo'n 10.000 ha geherstructureerd terwijl jaarlijks slechts 300 ha

geherstructureerd terrein wordt opgeleverd. De doorlooptijd van herstructurering is dus (te) lang. Het is de ambitie om het geherstructureerde areaal vanaf 2008 te verhogen zodat vanaf 2010 jaarlijks minimaal 1.000 à 1.500 ha wordt opgeleverd. Om dit alles te bereiken zal de Minister van VROM er in 2008 voor zorgen dat de SER (Sociaal Economische Raad)-ladder wordt uitgewerkt. Dit is een stappenplan voor bedrijventerreinen (herstructureren – intensiveren – nieuwe uitleg) waarvan provincies, regio's en gemeenten gebruik kunnen maken. Ook zal ze ervoor zorgen dat herstructurering aantrekkelijker wordt gemaakt door o.a. (fiscale) knelpunten weg te nemen, stimuleringsmaatregelen te treffen en kennis en ervaring te versterken. Daarnaast zal (duurzame) kwaliteit van nieuwe bedrijventerreinen aan de basis worden bevorderd. En door middel van het project 'binnenstedelijk bouwen' zal meer inzicht worden verschaft in de werking van Rijks-instrumentarium.

- **Behouden en versterken openheid van het landschap**

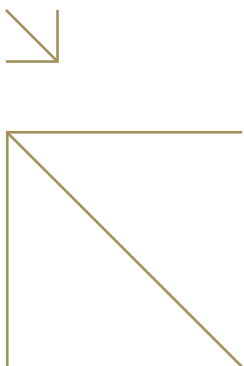
Het tegengaan van verrommeling vraagt niet alleen om het beperken van onge-richte ruimtelijke ontwikkelingen die ten

koste gaan van openheid, maar ook om het stimuleren van ruimtelijke functies die bijdragen aan de openheid.

De Minister van VROM wil in 2008 daarom een besluit nemen over de mogelijke uitbreiding van de Rijksbufferzones. Ook zal een passend planologisch regime voor bouwen in Nationale Landschappen verder worden ontwikkeld. Daarnaast zullen concrete voorstellen worden uitgewerkt voor de sanering van ongewenste bestemmingen. Tevens zullen tien snelweg-panorama's binnen de Ruimtelijke Hoofdstructuur worden aangewezen waarvoor het kabinet zich resultaat-verantwoordelijk stelt.

- **Verhogen van kwaliteit in ruimtelijke planvorming**

Duidelijker wordt dat meer aandacht nodig is voor de kwaliteit van het ruimtelijk ontwerp en voor het waarborgen hiervan in de uitvoeringspraktijk. Het kabinet wil dat in 2011 burgers meer tevreden zijn over hun woon- en leefomgeving. De Minister van VROM wil daarmee in 2008 een start maken door in samenwerking met OC&W een visie uit te brengen op het ruimtelijke kwaliteitsbeleid en ruimtelijk ontwerp. Ook wordt er in 2008 door VROM een stimuleringsprogramma ruimtelijke

kwiteit ontwikkeld en ingevoerd ter verbetering van de kwaliteit en ruimtelijke inpassing van bedrijventerreinen, uitleglocaties voor wonen en werken, rood voor groen, ruimte voor ruimte, sanering ongewenste bebouwing, klimaatbestendige inrichting en energievoorziening. Daarnaast wordt met ingang van 2008 de inzet van kwaliteitsteams door provincies bij ruimtelijke projecten gestimuleerd.

- **Realiseren van complexe ruimtelijke projecten**

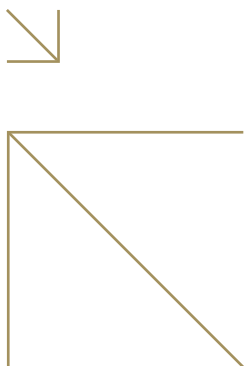
Er zijn in de komende decennia grote ruimtelijke investeringen van overheid en private partijen voorzien. In 2008 worden de afgesloten bestuurlijke contracten (zie Urgentieprogramma Randstad) voor vijf complexe projecten conform planning uitgevoerd. Daarnaast zal een besluit genomen worden over de Rijksbijdrage aan de zogenaamde versnellingsprojecten in het kader van het Nota Ruimte-budget (IJ-oever, greenports, Klavertje 4 bij Venlo). Tevens zal 50% van de geselecteerde projecten in het kader van het Nota Ruimte-budget van een maatschappelijke kosten-baten-analyse zijn voorzien en is hierop een toetsing door de planbureaus uitgevoerd.

- **Opstellen langetermijn visie Randstad**

Om tot de integrale langetermijnvisie voor de Randstad in 2040 te komen, wordt een dialoog gestart die o.a. gericht is op het verkrijgen van draagvlak bij de diverse stakeholders. Er vindt tevens een verdieping plaats voor een betere onderbouwing van de te maken keuzen. De ruimtelijke ontwikkelingsbeelden van de te maken keuzen zullen uitmonden in een ontwikkelingsperspectief voor de Randstad. Tevens worden overige bouwstenen verzameld om aansluiting te vinden bij andere relevante projecten en programma's, zoals de langetermijnverkenning Schiphol.

- **Klimaatbestendige inrichting**

Het tijdig en offensief aanpakken van de verwachte problemen als gevolg van de klimaatverandering, stelt ons in staat problemen te voorkomen en nieuwe kansen te benutten. In 2008 zal daarom de Nationale Adaptatiestrategie en de Nationale Agenda worden opgesteld. Ook zal een afwegingskader voor locatiekeuze en -inrichting van grootschalige projecten, gebiedsontwikkelingen en investeringsprogramma's worden opgesteld. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan een praktijkgericht onderzoeksprogram-

ma [Kennis voor Klimaat] voor een klimaatbestendige inrichting van Nederland. Ook zullen de pilots 'Ruimtelijk Ontwerpen met Water' en 'Klimaatbuffers' worden uitgevoerd.

Ad 2. Klimaat en Energie: Schoon & Zuinig

Het klimaat verandert en vereist een mondiale en nationale aanpak. Het kabinet wil grote stappen zetten om een van de schoonste en efficiëntste energievoorzieningen in Europa te creëren in 2020. Het kabinet heeft daarom voor de volgende doelstellingen gekozen:

- Het aandeel hernieuwbare energiebronnen gaat van 2% à 3% nu naar 20% in 2020;
- Het energiebesparingspercentage gaat van 1% naar 2% per jaar;
- Het percentage broeikasgasreductie gaat naar 30% in 2020 (ten opzichte van 1990).

Uit het bovenstaande vloeien de volgende sectorale ambities en maatregelen voort:

• **Bebouwde omgeving**

Voor woningen en utiliteitsbouw is de ambitie om 6 tot 11 Mton CO₂-emissiereductie in 2020 te bereiken t.o.v. ongewijzigd beleid.

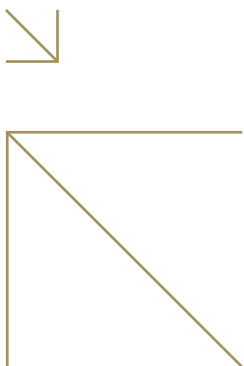
Voor de grootschalige toepassing van energiebesparende maatregelen wordt tot en met 2011 € 121 mln extra beschikbaar gesteld. In 2011 moeten 500.000 gebouwen 20% tot 30% energiezuiniger zijn en in 2008 wordt een energielabel voor gebouwen ingevoerd. Verder worden met woningbouwcorporaties afspraken gemaakt over energiebesparingsmaatregelen.

• **Energie- en industriesectoren**

De ambitie voor de energie- en industriesectoren is 53 tot 61 Mton CO₂-emissiereductie in 2020 ten opzichte van ongewijzigd beleid. Het accent ligt op emissiehandel met als doelstelling 30% CO₂-emissiereductie in 2020 ten opzichte van 1990, bij voorkeur in Europees verband.

Hiertoe worden afspraken met exploitanten van nieuwe kolencentrales gemaakt over een extra inspanningsverplichting. Vanaf 2015 dient zeer substantieel CO₂ gereduceerd te zijn in het centrale bestand van de desbetreffende exploitant. Schone fossiele brandstoffen kunnen zodoende als overgangstechnologie naar een duurzame energievoorziening worden

* CCS: Carbondioxide Capture and Storage

ingezet. Investeerders onderschrijven de inspanningsverplichting om per 2015 CO₂ af te vangen en op te slaan in de bodem (CCS)*. Ook zetten ze in op het gebruik van biomassa of het vervroegd sluiten van oude weinig efficiënte kolencentrales. Samen met de sector worden twee grote CCS-demo's voorbereid, te realiseren vanaf 2013, in het kader van het EU-programma. Het kabinet neemt in 2008 een nader besluit over de wijze waarop de grote demo's het beste gerealiseerd kunnen worden.

Het verhogen van het aandeel aan hernieuwbare energie zal in de komende vier jaar vooral van windenergie op land moeten komen. Er wordt voor 2.000 MW (ca. 2,6 Mton CO₂-emissiereductie) gecommitteerd voor wind op land uit de nieuwe subsidieregeling Stimulering Duurzame Energieproductie. Voor windenergie worden belemmeringen, kansen en consequenties in 2008 in kaart gebracht. Daarnaast zal in 2008 worden begonnen met de implementatie van de Landelijke Uitwerking Ruimte voor Windenergie (=nationaal plan).

In 2008 wordt voor tien industriële sectoren gestart met het maken van

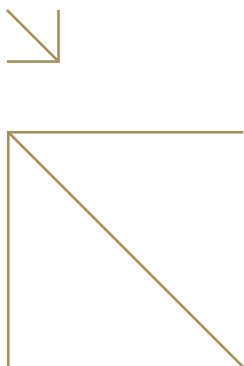
concrete, ambitieuze energie-efficiency-afspraken om te komen tot 50% energiebesparing in 2030. De chemische industrie zet bijvoorbeeld in op industriële biotechnologie, katalyse, materialen en procestechnologie. Ook wordt de bestaande milieuwetgeving beter gehandhaafd.

- **Verkeer en vervoer**

De ambitie voor de sector verkeer en vervoer is 13 tot 17 Mton CO₂-emissiereductie in 2020 t.o.v. ongewijzigd beleid. Centraal staat de introductie en opschaling van zuinigere auto's via het aanscherpen van normen, financiële prikkels, vergroeningsmaatregelen in het belastingplan van 2008, verplichting voor biobrandstoffen en innovatie. Ook start in 2008 het innovatieprogramma 'De auto van de toekomst gaat rijden', waarbij Nederland zich neerzet als proeftuin en markt voor duurzame mobiliteit.

- **Land- en tuinbouw**

De ambitie voor de land- en glastuinbouwsector is 1 tot 2 Mton CO₂-emissiereductie in 2020 ten opzichte van ongewijzigd beleid. Centraal in de glastuinbouw staat het doorzetten van de ontwikkeling naar een energieneutrale glas-

tuinbouw en onder optimale condities zelfs de energieleverende kas. In 2008 komt additioneel geld beschikbaar voor de bouw van (semi)gesloten kassen. Wat betreft de overige broeikasgassen, zoals lachgas (N_2O) en methaan (CH_4), is het de ambitie om te komen tot een verdere reductie. Het kabinet zet in op (co-)vergisting van mest, verandering in veevoeding, emissiereducerende huisvesting en preciselandbouw.

Ad 3. Markten voor duurzame producten

Langs twee wegen wil de Minister van VROM bereiken dat meer duurzame producten op de markt komen:

1. De overheid zal via belastingmaatregelen een prijsverschil tussen een aantal gewone en duurzame producten opheffen of verkleinen. Dit werkt ook als een rechtstreekse prikkel voor bedrijven om nieuwe duurzame producten en technieken te ontwikkelen. In het belastingplan 2008 zullen de vliegticketbelasting, de milieudifferentiatie van de BPM, de taakstellende verhoging van de belasting op milieuvriendelijke energie en brandstof en de verpakkingenbelasting ingevoerd worden. In 2008 zal het kabinet met het oog op het belastingplan 2009 en daarna een aanvul-

- lend, substantieel pakket vergroeningsmaatregelen voorstellen;
2. De rijksoverheid heeft als doel om uiterlijk in 2010 voor 100% duurzaam in te kopen. In 2008 zal overleg worden gevoerd met aan de overheid gelieerde organisaties en met het bedrijfsleven over hun ambities ten aanzien van duurzaam inkopen.

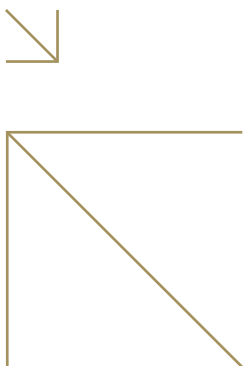
Ad 4. Burgers in een gezonde en veilige leefomgeving

De Minister van VROM stelt zich ten doel het realiseren van een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving voor burgers. Deze kabinetsperiode zal het accent komen te liggen op de verbetering van de lucht- en geluidskwaliteit en aanpak van de bodemsanering.

Luchtkwaliteit

Te hoge concentraties fijnstof zijn schadelijk voor de gezondheid en beperken nieuwe bouwactiviteiten. Om de luchtkwaliteit te verbeteren zal de Minister van VROM in 2008 de volgende acties ondernemen:

- In 2008 zal het kabinet het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) vaststellen en dit voorleggen aan de EU om uitstel van het behalen van Europese luchtkwaliteitsnormen in

2009 te verkrijgen. Het NSL bevat alle maatregelen die nodig zijn om tijdig aan de Europese luchtkwaliteitseisen (2010 voor fijnstof en 2015 voor NO₂) te voldoen;

- Generieke maatregelen treffen, o.a. stimulering van de toepassing van roetfilters voor diverse voertuigtypen;
- Lokale maatregelen stimuleren, zoals bijvoorbeeld milieuzones in de grotere steden;
- Via de fiscale vergroening van de mobiliteitsbelastingen, zoals verhoging dieselaccijns en differentiatie van autobelastingen naar vervuilende uitstoot, ook belasting, of apart parkeertarieven te differentiëren naar vervuilende uitstoot.

Geluid

Door het toegenomen verkeer is op een aantal plekken in ons land de geluidhinder toegenomen. Om de geluidskwaliteit te verbeteren, worden de volgende acties ondernomen:

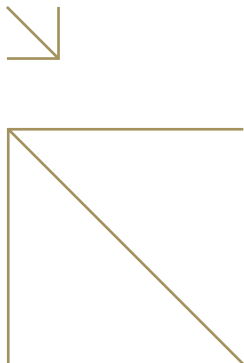
- In 2008 zal een wijziging van de Wet geluidhinder voor de rijksinfrastructuur bij de Tweede Kamer worden ingediend. In dit wetsvoorstel zal de handhaving van de vastgestelde geluidsniveaus worden verbeterd;
- Er zal worden bezien of de APK kan worden uitgebreid met een controle op de geluidemissies;

- In de EU wordt ingezet op aanscherping van de geluidsnorm voor bandenlawaai met 3db(A);
- In toenemende mate wordt de voorkeur gegeven aan (zeer) stille wegdekken;
- Voor het spoorverkeer worden naar geluid gedifferentieerde gebruiksvergoedingen vastgesteld teneinde stillere treinen te bevorderen. Verder wordt het gebruik van raildempers als reductiemaatregel erkend;
- Op sommige plekken is sanering de enige optie. Voor het urgente deel van de sanering is de uitvoering gericht op afronding in 2023;
- Er wordt een beslissing genomen over de vraag of, en zo ja hoe de saneringsoperaties voor de rijksinfrastructuur van VROM en VenW kunnen worden samengevoegd.

Bodemsanering

Op veel plaatsen in ons land voldoet de bodemkwaliteit niet aan de eisen die het huidige of toekomstig gewenste gebruik daaraan stelt. Om de bodemkwaliteit te verbeteren, zal de Minister van VROM in 2008 de volgende acties ondernemen:

- In 2008 maakt de Minister afspraken met de provincies en gemeenten over welke maatregelen zullen worden getroffen. In

- 2010 moeten ten minste de risicobeheersende maatregelen getroffen zijn;
- In 2008 maakt de Minister afspraken met de provincies en gemeenten over de inventarisatie van alle locaties met bodemverontreiniging waar niet aanvaardbare risico's voor ecosystemen of voor verspreiding van verontreiniging aanwezig zijn. In 2015 zullen ook daar waar nodig risicobeheersende maatregelen genomen zijn.

Ad 5. Proactief opereren in de internationale arena

Hoewel Nederland absoluut gezien niet tot de grootste vervuilende landen behoort, is de Nederlandse mondiale voetafdruk (qua CO₂-uitstoot, gebruik van natuurlijke hulpbronnen en ruimte in het buitenland) behoorlijk. Nederland voelt zich hiervoor verantwoordelijk en wil daarom efficiënter met energie, natuurlijke hulpbronnen en ruimte omgaan. In de strijd tegen mondiale milieuproblemen, zoals klimaatverandering en biodiversiteitsverlies, wil Nederland een voortrekkersrol spelen.

De internationale milieubeleidsagenda van het kabinet heeft drie centrale thema's:

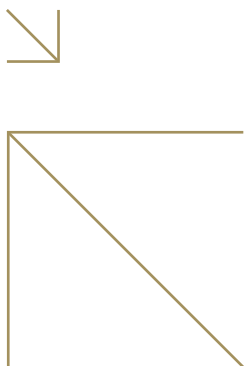
- verbetering proces richting Europa;

- verbetering internationale naleving en handhaving van regels;
- versterkte inzet op biodiversiteit en klimaat.

Daarbij kunnen de eerste twee punten als dwarsdoorsnijdend en generiek worden gezien.

Verbetering van het proces richting Europa vergt van de Minister van VROM - i.s.m. de andere betrokken ministeries - het actief inzetten in EU-kader op bindende afspraken op het gebied van vervoersemissies, energiebesparing en duurzame energie.

Gemaakte internationale afspraken moeten door alle landen worden nagekomen. Alleen dan bereiken we de doelen en ontstaat er een gelijk speelveld voor het bedrijfsleven. In breder internationaal verband zal Nederland actief bijdragen aan het totstandkomen van nieuwe ambitieuze internationale klimaatdoelstellingen voor na 2012. De Ministers van VROM en Ontwikkelings-samenwerking zullen in 2008 actief lobbyen om meer internationale consensus over duurzaamheidscriteria voor prioritaire productketens te bereiken.

Ad 6. Minder regeldruk

De laatste jaren zijn veel maatregelen door VROM genomen om de regeldruk te verminderen, zoals het schrappen van overbodige wetten en regels, het samenvoegen van meerdere wetten tot één omgevingsvergunning (WABO), en de omzetting van milieuvergunningen in algemene regels. De Minister van VROM gaat door met deze verbeteringen.

In 2008 wordt hiermee verder gegaan d.m.v. het programma 'slimmere regels, betere uitvoering, minder lasten'. Dit programma bestaat volgende onderdelen:

- De Cosmetics Voorbij: slimmere regels met een nieuwe doorlichting van regelgeving om uiteindelijk de administratieve lasten met 25% te verminderen;
- Kwaliteitsimpuls vergunningverlening en toezicht: betere uitvoering door mede-overheden te helpen bij een kwaliteitsverbetering van vergunningverlening en toezicht. Concreet betekent dit dat in 2008 voor iedere uitvoeringsorganisatie de kritische massa wordt bepaald en dat noodzakelijke organisatorische verbeteringen worden geïnventariseerd. Regionale bundeling van expertise wordt overwogen;
- Minder toezichtslasten: effectiever en efficiënter toezicht op burgers en bedrij-

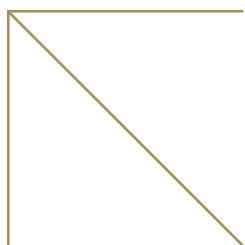
ven door samenwerking, selectiviteit, risicobenadering en doorpakken waar nodig.

De Minister van VROM zal voor het einde van 2007 een uitvoeringsnotitie handhaving aan de Kamer aanbieden. Deze notitie beschrijft de stand van zaken in het toezicht. Op basis van een risicoanalyse wordt aangegeven hoe de VROM-Inspectie haar prioriteiten stelt in de VROM-Nalevingsstrategie. De notitie gaat ook in op de mogelijkheden die de VROM-Inspectie heeft om verbeteringen in de handhaving te realiseren. Daarbij wordt geprobeerd de uitvoering en handhaving meer te bundelen, zodat de noodzakelijke professionalisering robuust en effectief kan plaatsvinden.

Belangrijkste begrotingsmutaties

Belangrijkste beleidsmatige mutaties ten opzichte van de ontwerpbegroting 2007 (bedragen in € 1.000)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	art.nr
Stand Ontwerpbegroting 2007 (na begrotingsconversie)	1.225.005	971.928	880.016	897.219	867.300	0	
Mutaties 1e suppletore begroting 2007:							
1 Overdracht dossier Klimaat voor Ruimte	8.457	7.000	7.041				1 en 3
2 Herverdeling budgetten industrielawaai	10.212						5
3 FES-middelen luchtkwaliteit verkeer	33.319						5
4 Bijdrage in de kosten zwerfafval	5.220	1.463	3.210	1.023			6
5 RIVM	11.196	1.808	508				7
6 Overige mutaties	124.077	65.316	19.463	-3.573	18.480	24.992	diversen
Nieuwe mutaties:							
7 Het Waddenfonds	33.878	33.878	33.878	33.878	33.878	33.878	2
8 FES-middelen t.b.v. project CO ₂ opslag	250	250	2.500	6.000	6.000	6.000	3
9 Nettering specifieke uitkeringen naar Gemeentefonds en Provinciefonds		-7.634	-7.686	-9.089	-10.623	-10.623	4
10 FES-bijdrage 2e tranche t.b.v. het project luchtkwaliteit		40.000	40.000	40.000	30.000		5
11 FES-middelen t.b.v. subsidie Euro 5 motoren		25.000	26.000				5
12 Kasschuif m.b.t. uitvoering verkeersmaatregelen FES		34.900	-14.000	-20.900			5
13 Zwerfafval		115.000	115.000	115.000	115.000	115.000	6
14 Voorlopige invulling Rijksbrede taakstelling apparaat		-5.687	-11.377	-22.752	-45.504	-45.504	91
<i>Enveloppen uit Coalitieakkoord</i>							
15 FES Kennis voor Klimaat		10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	8
16 Uit pijler 5 t.b.v. CBRN		1.900					9
17 Schoon en Zuinig		2.000	14.500	14.000	6.500		3
18 Overige mutaties	22.426	5.002	-650	-22.821	-15.411	845.881	diversen
Stand ontwerpbegroting 2008	1.440.162	1.302.124	1.118.403	1.037.985	1.015.620	979.624	

Toelichting mutaties:

De mutaties 1e suppletore begroting 2007 zijn toegelicht in de 1e suppletore wet 2007 (Kamerstukken II, 2006-2007, 31 061 XI, nr. 2).

Nieuwe mutaties:

Ad 7) Omdat de vergunningen voor gaswinning definitief verleend zijn, is er een meerjarige reeks opgenomen.

Ad 8) Deze mutatie betreft een opboeking van € 60 mln die uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) beschikbaar is gesteld voor het project 'Europese aanbestedingsregeling CO₂-opslag', als onderdeel van de in totaal € 250 mln die uit het FES bestemd is voor duurzaamheid. De genoemde € 60 mln is bedoeld voor het stimuleren (via een Europese aanbestedingstender) van projecten die voor een periode van 10 jaar naar verwachting 0,4 Mton CO₂ per jaar aan ondergrondse opslag zullen opleveren. Gelet op de lange looptijd betreft de mutatie dan ook de periode 2007 tot en met 2019, waarbij de opboeking na 2012 als volgt is: in 2013 tot en met 2018 een

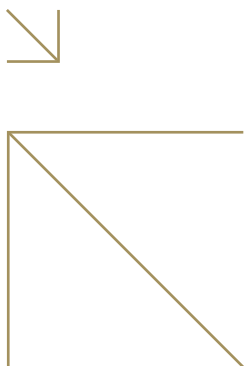
bedrag van € 6 mln per jaar en in 2019 een bedrag van € 3 mln.

Ad 9) In 2003 is het BTW-compensatiefonds (BCF) ingevoerd waardoor gemeenten en provincies de door hun betaalde BTW kunnen declareren bij het BCF. Het kabinet heeft besloten ook de bestaande specifieke uitkeringen netto te gaan verstrekken. Het kabinet, de VNG en het IPO zijn overeengekomen dat de nettering van de specifieke uitkeringen volledig wordt gecompenseerd. Dienovereenkomstig zijn enkele specifieke uitkeringen op de VROM en Wonen, Wijken en Integratie begrotingen verlaagd.

Ad 10) Vanuit het FES wordt voor de jaren 2008 tot en met 2011 € 150 mln beschikbaar gesteld voor het treffen van lokale maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit. Deze maatregelen worden getroffen om de gezondheidsrisico's te verkleinen.

In 2006 en 2007 is de eerste tranche van € 90 mln ter beschikking gesteld voor lokale maatregelen.

Ad 11) Deze reeks betreft de opboeking van de resterende € 51 mln bestemd voor de stimulering van Euro-5 motoren. Dit liep

aanvankelijk via het fiscale traject van de MIA-regeling, maar is eind 2006 omgezet in een VROM-subsidieregeling.

- Ad 12)** Deze kasschuif van 2009/2010 naar 2008 van € 34,9 mln vloeit voort uit de ramingsbijstelling van de in de diverse jaren benodigde FES-middelen voor het totaal van de diverse subsidieregelingen in het kader van de verkeersmaatregelen luchtkwaliteit.
- Ad 13)** In 2008 wordt de verpakkingsbelasting ingevoerd. Daarvan zal de € 115 mln via de VROM-begroting aan een nog op te richten afvalfonds worden toegevoegd.
- Ad 14)** In het Coalitieakkoord is een rijksbrede personele taakstelling opgelegd. Later zal deze reeks worden ingevuld op specifieke apparaatsinstrumenten.
- Ad 15)** De mutatie betreft de toevoeging van FES-middelen voor Kennis voor Klimaat, een programma dat zich richt op onderzoek voor het klimaatbestendig maken van Nederland. € 3 mln per jaar komt uit pijler 2 (een innovatieve, concurrerende en ondernemende economie) van het Coalitieakkoord, € 7 mln per jaar uit pijler 3 (duurzame leefomgeving).
- Ad 16)** Uit pijler 5 (veiligheid, stabiliteit en respect) is € 1,9 mln toegekend voor maatregelen ten behoeve van CBRN (chemische, biologische, radiologische of nucleaire)-security.
- Ad 17)** Binnen het werkprogramma Schoon & Zuinig is budget aan de VROM-begroting toegevoegd

Daarnaast zijn er nog middelen te verdelen die uit het Beleidsprogramma van het Coalitieakkoord komen. Deze middelen zijn nog niet allemaal uitgeboekt naar de departementale begrotingen.

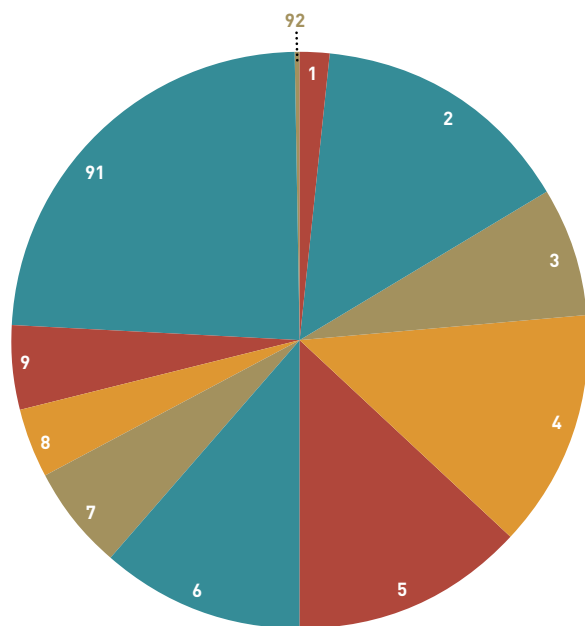
Een aantal middelen blijft conform de afspraak uit het Coalitieakkoord per departement gereserveerd op de aanvullende post van het Rijk. Deze bedragen zullen jaarlijks bij Kaderbrief/Voorjaarsnota per tranche beschikbaar worden gesteld.

Tot slot wordt een deel van de zogenaamde 'intensiveringsenveloppen' verdeeld via het FES. Nadat door het FES een aanvraag op gedetailleerd programmaniveau is beoordeeld, kunnen de gelden pas overgeboekt worden naar de VROM-begroting.

VROM

De uitgavenraming 2008 per (beleids)artikel

Bedragen x € 1.000

Totaal VROM circa € 1,3 miljard

Art. 1: Optimalisering van de ruimtelijke afweging: € 21.817

Art. 2: Gebiedsontwikkeling en realisatie Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur: € 194.104

Art. 3: Beperken van klimaatverandering en grootschalige luchtverontreiniging: € 94.189

Art. 4: Verbeteren milieukwaliteit van water en bodem: € 171.362

Art. 5: Verbeteren milieukwaliteit in de bebouwde leefomgeving: € 171.504

Art. 6: Verminderen van risico's van stoffen, afval, straling en GGO's: € 146.624

Art. 7: Versterken van het (inter)nationale milieubeleid: € 78.463

Art. 8: Vergroten van de externe veiligheid: € 48.859

Art. 9: Handhaving en toezicht: € 62.459

Art. 91: Algemeen: € 311.941

Art. 92: Nominaal en onvoorzien: € 802

De beleidsartikelen

De begroting van VROM (XI)

Artikel 1. Optimaliseren van de ruimtelijke afweging

Motivering

De ruimtelijke afweging organiseren door het beheren en ontwikkelen van het ruimtelijke instrumentarium. Het gaat om het zodanig beheren en ontwikkelen van ruimtelijke instrumenten dat andere overheden kunnen bijdragen aan het versterken en duurzaam ontwikkelen van de economische, ecologische en sociaal-culturele waarden van de ruimte in Nederland. Zie ook de Nota Ruimte.

Verantwoordelijkheid

De Minister van VROM is verantwoordelijk voor:

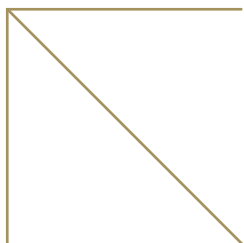
- De uitwerking van het Nota Ruimte concept 'centraal wat moet';
- De ruimtelijke uitwerking van de pijler 'duurzame leefomgeving' uit het Beleidsprogramma;
- Het stellen van nationale kaders en regels en het doorvertalen van relevante Europese beleidskaders;
- Beïnvloeden van de ruimtelijke impact van de Europese regelgeving;
- De coördinatie van de uitvoering van het ruimtelijk beleid;
- Doorwerking van het rijksbeleid in decentraal beleid;
- Afstemming van het Nederlandse ruimtelijk beleid op dat van de buurlanden.

Operationele doelstellingen

1.1. Ruimtelijk instrumentarium ontwikkelen en beheren

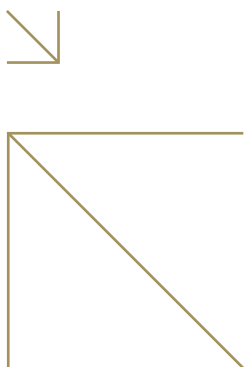
Meetbare gegevens:

- Inwerkingtreding van het Besluit op de Ruimtelijke Ordening in het eerste halfjaar van 2008, en zorgen dat Rijk, provincies en gemeenten op hun taak zijn voorbereid;

- Tweede deel van de vereenvoudiging van de Wet voorkeursrecht gemeenten naar de Eerste Kamer per 1 juli 2008;
- Voorbereiding van en besluitvorming over 5 GOB (Gemeenschappelijk Ontwikkelingsbedrijf) -projecten;
- Stimuleren Nederlandse deelname aan INTERREG-projecten die uitvoering geven aan de Nota Ruimte. INTERREG richt zich op Europese territoriale samenwerking;
- RO-online (Ruimtelijke Ordening - online) operationeel per 1 juli 2008, opdat overheden digitale ruimtelijke plannen kunnen maken, gebruiken en beschikbaar stellen.

Artikel 1. Optimalisering van de ruimtelijke afweging							
x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	8.488	9.268	11.224	7.279	5.312	4.117	2.667
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	14.706	25.362	21.817	16.659	5.109	4.673	9.966
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	16.740	12.787	0	0	0
Programma:	14.706	25.362	21.817	16.659	5.109	4.673	9.966
Ruimtelijk instrumentarium							
ontwikkelen en beheren:	14.706	25.362	21.817	16.659	5.109	4.673	9.966
FES projecten	5.807	14.681	13.026	10.045	0	0	0
Monitoring Nota Ruimte	931	1.152	1.347	1.176	1.199	1.423	1.423
Subsidies algemeen	1.326	1.097	769	460	460	597	460
Overige instrumenten algemeen	4.263	6.467	3.161	2.936	1.431	268	585
Interreg	2.379	1.965	3.514	2.042	2.019	2.385	7.498
Ontvangsten:	5.855	15.785	13.000	10.033	0	0	0

Artikel 2. Gebiedsontwikkeling en realisatie Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur

Omschrijving

Door middel van het realiseren van de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur dient de internationale concurrentiepositie te worden versterkt, krachtige steden en een vitaal platteland te worden bevorderd en (inter)nationale ruimtelijke waarden te worden geborgd en ontwikkeld.

Verantwoordelijkheid

Ter zake is de Minister van VROM verantwoordelijk voor de ruimtelijke aspecten van

de uitvoering van het rijksbeleid met betrekking tot:

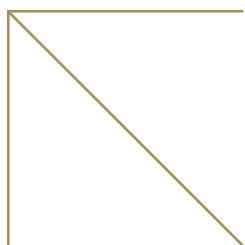
- Het stellen van nationale kaders en regels en het doorvertalen van relevante Europese beleidskaders;
- Verstedelijking, stedelijke netwerken en centrumvorming (Nieuwe Sleutel Projecten);
- Landschappelijke ontwikkeling (onder andere nationale landschappen en rijksbufferzones);
- Rivieren, grote wateren en kust (zie ook artikel 8);
- Rijksinfrastructuur.

Operationele doelstellingen

2.1. Stedelijke gebieden van nationaal belang verder ontwikkelen

Meetbare gegevens:

- Uitvoeren van het programma Mooi Nederland, waaronder onderzoek naar financiering van herstructurering bedrijventerreinen en het opstarten van vijf voorbeeldprojecten grondbeleid (incl. herstructurering bedrijventerreinen);
- Uitvoering van vijf projecten onder het Urgentieprogramma Randstad;
- Selectie en start van projecten onder het budget Nota Ruimte, ten behoeve van

complexe integrale gebiedsontwikkelingsprojecten van nationaal belang;

- Voorbereiding van en besluitvorming over een aantal lange en verkorte procedures i.h.k.v. de Tracéwet.

2.2. Landelijke gebieden van nationaal belang verder ontwikkelen

Meetbare gegevens:

- Uitvoeren vervolg Structuurvisie 'Panorama's en de snelwegzone', instrumentarium waarmee 'verrommeling' van het landschap wordt bestreden gereed aan het eind van het jaar;
- Binnen het rijksprogramma Groene Hart wordt i.s.m. de Stuurgroep Groene Hart een Kwaliteitsatlas ontwikkeld in de vorm van een website, waarmee ervaringen en ambities gedeeld kunnen worden, ter verhoging van de kwaliteit van het Groene Hart;
- In samenwerking met provinciale overheden opstellen van kaders tot behoud van Nationale Landschappen (gebieden met internationaal zeldzame of unieke en nationale kenmerken).

Artikel 2. Gebiedsontwikkeling en realisatie Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur

x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	174.735	92.050	46.226	44.525	44.492	42.363	42.452
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	52.462	356.683	194.104	83.138	56.676	62.183	42.462
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	149.965	39.387	13.361	20.130	500
Programma:	52.462	356.683	194.104	83.138	56.676	62.183	42.462
Stedelijke gebieden van nationaal belang verder ontwikkelen:							
FES BIRK	21.223	52.193	100.609	8.912	9.437	20.130	500
FES nieuwe sleutelprojecten	22.300	245.774	35.332	21.111	1.800	0	0
Onderzoek stedelijk gebied	169	129	100	100	100	100	100
Subsidies stedelijk gebied	5.120	11.176	14.024	9.363	1.692	434	343
Overige instrumenten stedelijk gebied	1.339	4.593	1.012	691	689	686	686
Landelijke gebieden van nationaal belang verder ontwikkelen:							
FES BIRK	0	0	0	0	0	0	0
Onderzoek landelijk gebied	0	0	0	0	0	0	0
Subsidies landelijk gebied	86	513	522	76	75	75	75
Overige instrumenten landelijk gebied	845	392	402	412	411	411	411
Bufferzones	1.380	5.907	6.099	6.470	6.470	6.469	6.469
Belverdere	0	2.128	2.126	2.125	2.124	0	0
Het Waddenfonds	0	33.878	33.878	33.878	33.878	33.878	33.878
Ontvangsten:	43.007	302.667	138.141	31.187	11.836	20.728	2.406

Artikel 3. Beperken van klimaatverandering en grootschalige luchtverontreiniging

Motivering

Om een duurzame samenleving te bereiken, waarin mens en natuur minder nadelige (gezondheids)effecten ondervinden van temperatuurstijging en van de uitstoot van schadelijke stoffen. Door milieu een prijs te geven, wordt het onderdeel van de besluitvorming over investeringen en gedrag. Inzetten op innovatie wordt steeds belangrijker, evenals internationale samenwerking. De emissiedoelen (CO₂, NO_x, SO₂ en fijnstof) komen meestal in Brussel tot stand en hebben steeds meer een hard en verplichtend karakter. De overheid voert onderhandelingen over

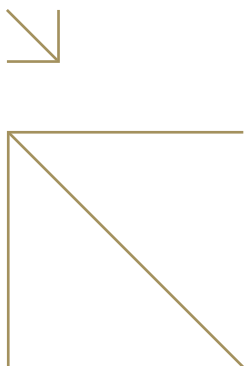
internationale verplichtingen in de EU of andere internationale kaders, geeft het noodzakelijke wettelijke stelsel vorm en faciliteert, ook in financiële zin, de uitvoering van het beleid. VROM zet hierbij in op samenwerking, in mondiaal en Europees kader en op nationaal niveau met bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden. Om de milieukwaliteit van het water te verbeteren, benaderd vanuit de facetten watersysteem en watergebruik.

Verantwoordelijkheid

De Minister van VROM is verantwoordelijk voor het vormgeven van wettelijke kaders en het voldoen aan internationale verplichtingen op het terrein van klimaatverandering, verzuring en grootschalige luchtverontreiniging.

De Minister van VROM is medeverantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid door aan de overheid gelieerde uitvoeringsinstaties zoals SenterNovem.

De Minister van VROM is de eerstverantwoordelijke voor de vormgeving en coördinatie van het project 'Klimaat en energie: Schoon & Zuinig'. De uitvoering is een gezamenlijke verantwoordelijkheid met de Ministers van EZ, LNV, Wonen, Wijken en Integratie, VenW en Financiën.

Operationele doelstellingen

3.1. Realisatie van de nationale Kyoto-klimaatverplichtingen (2008-2012) en van de klimaat- en energiedoelen van het Coalitieakkoord voor 2020

Meetbare gegevens:

- 30% reductie van broeikasgassen (CO₂, lachgas, methaan en de fluorgassen) in 2020 ten opzichte van 1990;
- Een toename van het aandeel van hernieuwbare energiebronnen naar 20% van het nationale energiegebruik in 2020;
- Een geleidelijke versnelling van het tempo van energiebesparing naar 2% efficiency-verbetering.

3.2. Beperken klimaatverandering door mondiale post-Kyoto afspraken

Meetbare gegevens:

- Vertrekpunt voor het post-Kyoto-beleid zijn de maximale emissieniveaus die gerealiseerd moeten zijn in de Kyoto-periode 2008-2012. Samen met de EU streeft Nederland in de mondiale context naar beleid van ontwikkelde landen gericht op CO₂-emissiereducties van 30% in 2020 en 60-80% in 2050 ten opzichte van 1990 (voor sommige andere broeikasgassen 1995).

3.3. Beperken aantasting van de ozonlaag

Meetbare gegevens:

- Nederland rapporteert de gegevens over productie en consumptie van de gereguleerde stoffen aan de Europese Commissie. Tot nu toe liggen Nederland (en de EU) voor op het schema t.o.v. de doelstellingen in het Montreal Protocol.

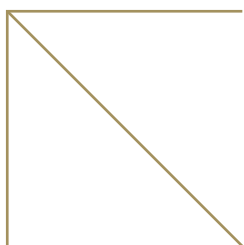
3.4. Beperking verzuring en grootschalige luchtverontreiniging

Meetbare gegevens:

- Ramingen van de emissieniveaus voor de verzurende en luchtverontreinigende stoffen SO₂, NO_x, NH₃ en VOS gebaseerd op het Gotenburg Protocol en de NEC-Richtlijn zijn gepubliceerd in de Milieubalans van het MNP 2006. Deze geraamde emissieplafonds zijn leidend voor het behalen van de operationele doelstelling;
- Afspraken met de betrokken sectoren over emissies in relatie tot de NEC-plafonds (Sectorplafonds van de doelgroepen voor 2010 zijn opgenomen in de NEC-rapportage 2006).

Artikel 3. Beperken van klimaatverandering en grootschalige luchtverontreiniging

x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	89.587	36.603	90.368	42.249	42.052	25.338	19.040
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	64.080	82.815	94.189	114.222	112.271	94.136	90.437
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	73.780	79.411	76.019	65.398	68.565
Programma:	64.080	82.815	94.189	114.222	112.271	94.136	90.437
Realisatie Kyoto klimaatverplichtingen:							
Binnenlandse klimaatinstrumenten	46.045	67.953	83.197	101.560	100.076	86.229	82.613
Clean Development Mechanism	23.516	18.042	21.167	36.339	33.657	22.431	16.216
Clean Development Mechanism	22.529	49.911	62.030	65.221	66.419	63.798	66.397
Beperken klimaatverandering door post-Kyoto afspraken	12.047	6.109	4.246	6.030	5.633	3.731	3.646
Beperken aantasting van de ozonlaag	57	250	250	250	250	250	250
Beperken van verzuring en grootschalige luchtverontreiniging:	5.931	8.503	6.496	6.382	6.312	3.926	3.928
Ontvangsten:	9.011	250	250	2.500	6.000	6.000	6.000

Artikel 4. Verbeteren van de milieukwaliteit van water en bodem

zetten voor het realiseren van milieukwaliteitsdoelen in bijvoorbeeld de landbouw.

Verantwoordelijkheid

De Minister van VROM is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van generiek en gebiedsspecifiek rijksbeleid en het faciliteren van de uitvoering daarvan door andere overheden, burgers en bedrijven. Voor water betreft dit vooral de normstelling voor grond- en oppervlaktewater; de beheersverantwoordelijkheid ligt bij de Minister van VenW.

De Minister van VROM is verantwoordelijk voor de milieukwaliteit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de vogelhabitatrichtlijn (VHR). Wat betreft de landbouw gaat het vooral om de milieukaders die voortvloeien uit de normstelling voor bodem en grond- en oppervlaktewater, alsmede om duurzaam gebruik van biodiversiteit.

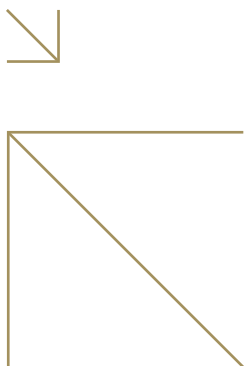
De Minister van LNV is verantwoordelijk voor de realisatie van de EHS en voor het sectorale beleid Duurzame Landbouw (implementatie van het mestbeleid en beleid voor gewasbeschermingsmiddelen).

De Minister van VROM is medeverantwoordelijk voor beleidsvoorstellen van andere Ministers, waar deze consequenties hebben

Motivering

Om een duurzame milieukwaliteit van het bodem- en watersysteem te realiseren. En om in samenhang daarmee:

- Gebiedsspecifieke rijksmilieudoelen te realiseren;
- Een ecologisch duurzame landbouw te realiseren;
- Een optimale waterketen veilig te stellen;
- Een verantwoord gebruik van de bodem te garanderen;
- Een duurzaam gebruik van de biodiversiteit te bevorderen en ecosystemen in te

voor de milieukwaliteit van het bodem- en watersysteem.

De Minister van VROM is verantwoordelijk voor de duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening.

De Minister van VROM coördineert de kabinetsbijdrage aan het Europees milieubeleid en aan beleid ten dienste van duurzame ontwikkeling op mondiaal niveau (bijvoorbeeld duurzaam gebruik van bodem en water als natuurlijke hulpbronnen).

Operationele doelstellingen

4.1. Verbeteren milieukwaliteit bodem

Meetbare gegevens:

- In het Besluit bodemkwaliteit is voorgescreven dat binnen een half jaar na inwerkingtreding van dit besluit (op zijn vroegst 1 oktober 2007) de gemeenten op een kaart hebben vastgelegd voor welke gebieden de bodemfunctieklasse 'wonen' of 'industrie' geldt. De bijbehorende maximale waarden voor de bodemkwaliteit kunnen worden beschouwd als doelen t.a.v. de gewenste bodemkwaliteit. Binnen drie jaar na de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit dient dit besluit te worden geëvalueerd; die evaluatie biedt een indicatie voor het doelbereik.

4.2. Saneren van verontreinigde bodems

Meetbare gegevens:

- Percentage informatie-inwinningen over bodemkwaliteit bij onroerendgoedtransacties: 50% in 2008;
- Aantal geregistreerde gebruikers handleiding beheer en herstel bodemkwaliteit: 1.500 in 2008.

4.3. Verbeteren milieukwaliteit water

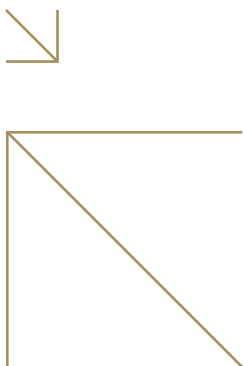
Meetbare gegevens:

- Percentage meetresultaten dat voldoet aan de wettelijke normen voor drinkwaterkwaliteit mag niet verslechteren in 2008: 99,9%;
- Mate van voldoen van drinkwaterbedrijven aan basisbeveiligingsniveau: 100% in 2008;
- Mate waarin drinkwaterbedrijven beschikken over goedgekeurde leveringsplannen: 100% in 2008.

4.4. Bevorderen gebiedsspecifieke milieumaatregelen in het landelijk gebied

Meetbare gegevens:

- Kennisontwikkeling met betrekking tot duurzaam bodemgebruik en duurzame productie in de landbouw via ILG-pilots en het FAB-project Hoeksche Waard;

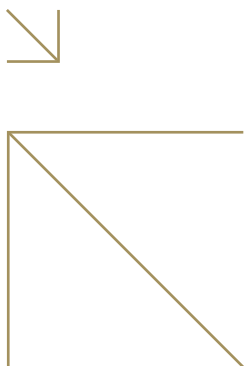
- Kennisverspreiding met betrekking tot duurzaam bodemgebruik en duurzame productie in de landbouw via het Stimuleringsprogramma agrobiodiversiteit en duurzaam bodemgebruik (SPADE);
- Uitvoeren van het programma 'Biodiversiteit & Business' en van het programma Ecobalans.

4.5. Bevorderen van duurzame landbouw

Meetbare gegevens:

- Afname ammoniakemissies van alle doelgroepen tot 128 kiloton in 2010;
- Procentuele vermindering van de milieubelasting door gewasbeschermingsmiddelen t.o.v. 1998: 95% in 2010;
- Daling van het nitraatgehalte in het grondwater tot 50 mg/l in 2009.

Artikel 4. Verbeteren van de milieukwaliteit van water en bodem							
x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	59.407	143.581	103.892	114.377	267.230	283.723	283.728
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	155.085	160.231	171.362	181.910	202.061	218.379	218.384
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	149.187	132.732	26.133	18.071	20.327
Programma:	155.085	160.231	171.362	181.910	202.061	218.379	218.384
Verbeteren van de milieukwaliteit van de bodem	3.426	2.007	1.634	1.789	2.033	2.033	2.033
Saneren van verontreinigde bodems	148.214	143.214	142.359	142.926	158.346	184.025	184.028
Verbeteren van de milieukwaliteit van water	1.495	3.578	13.164	13.161	13.709	13.709	13.709
Bevorderen van gebieds-specifieke milieumaatregelen in het landelijke gebied	909	6.202	9.872	21.209	25.672	16.596	16.596
Bevorderen van duurzame landbouw	1.041	5.230	4.333	2.825	2.301	2.016	2.018
Ontvangsten:	23.092	22.088	23.200	21.600	200	0	0

Artikel 5. Verbeteren van de milieukwaliteit in de bebouwde leefomgeving

Motivering

Om schadelijke effecten van luchtverontreiniging en geluidhinder op de gezondheid en het welzijn van mensen te voorkomen.

Verantwoordelijkheid

De Minister van VROM stelt hiervoor regels (al dan niet ter vertaling van Europees beleid) en stelt middelen ter beschikking voor sanering. Decentrale overheden, infrastructuurbeheerders en uitvoeringsorganisaties zijn verantwoordelijk voor de daadwerkelijke uit-

voering van beleid. De Minister van VROM scheidt hiervoor de juiste condities.

Operationele doelstellingen

5.1. Verbeteren van de lokale luchtkwaliteit

Meetbare gegevens:

- Het beleid is erop gericht om na 2010 geen overschrijdingen meer te hebben voor fijn stof (PM10) en om na 2015 geen overschrijdingen meer te hebben voor stikstofdioxide (NO₂).

5.2. Verminderen van geluidhinder

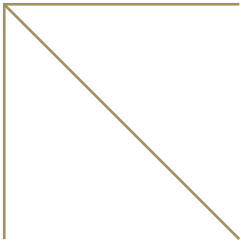
Meetbare gegevens:

- Voorbereiding aantal saneringsprojecten eind 2008: 4.708 woningen (19 projecten);
- In uitvoering aantal saneringsprojecten eind 2008: 9.223 woningen (51 projecten).

5.3. Bevorderen van duurzame mobiliteit

Meetbare gegevens:

- Voor 2010 gelden voor de sector verkeer de volgende plafonds: CO₂: 38,7 Mton/jaar, NO_x: 158 Kton/jaar en VOS: 55 Kton/jaar;
- Op weg naar het 'no-effect level' worden o.a. gemiddelde geluidsemisies verlaagd en worden milieukosten vanaf 2010 in de prijs van mobiliteit verdisconteerd.

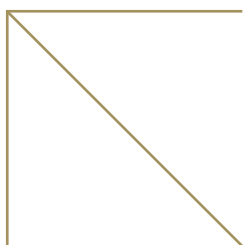
5.4. Geïntegreerd milieubeleid voor andere overheden

Meetbare gegevens:

- Implementeren van de EU-richtlijn Inspire;
- Leveren van een financiële bijdrage aan een aantal leefbaarheidsprojecten als onderdeel van het Project Mainport Rotterdam ter verbetering van de milieukwaliteit, de ruimtelijke kwaliteit en het aanbod van natuur- en recreatiegebied in de regio Rotterdam.

Artikel 5. Verbeteren milieukwaliteit in de bebouwde leefomgeving

x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	74.974	348.177	93.378	73.193	53.210	33.099	33.099
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	78.531	211.877	171.504	98.768	72.309	63.099	33.099
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	28.521	12.273	9.652	8.428	3.386
Programma:	78.531	211.877	171.504	98.768	72.309	63.099	33.099
Verbeteren van de lokale luchtkwaliteit	1.561	0	40.000	40.000	40.000	30.000	0
Verminderen van geluidhinder	0	40.575	27.110	25.526	27.056	27.852	27.852
Bevorderen van duurzame mobiliteit	32.190	109.719	100.100	28.700	0	0	0
Geïntegreerd milieubeleid voor andere overheden	44.780	61.583	4.294	4.542	5.253	5.247	5.247
Ontvangsten:	39.636	171.776	140.100	68.700	40.000	30.000	0

Artikel 6. Verminderen van risico's van stoffen, afval, straling en genetisch gemodi- ficeerde organismen

Motivering

Om mens en milieu te beschermen tegen maatschappelijk onaanvaardbaar geachte, beheersbare gezondheidsrisico's:

- VROM formuleert beleid, beheer en onderhoud van de normstelling en andere beleidsinstrumenten op het gebied van chemische stoffen, afvalstoffen, straling en genetisch gemodificeerde organismen;
- VROM coördineert het thema Verspreiding van stoffen en de daaraan gerelateerde doel- en taakstellingen;

- VROM levert expertise op de beleidsvelden stoffen, afvalstoffen, straling en bioveiligheid.

Verantwoordelijkheid

De Minister is verantwoordelijk voor:

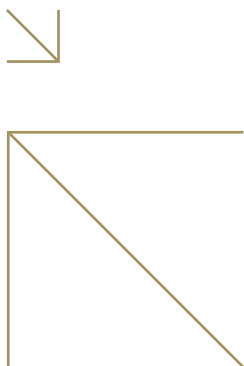
- De implementatie en uitvoering van EU-regelgeving en de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van stoffen;
- De acties die voortkomen uit de nota Nuchter Omgaan met Risico's en het Actieprogramma Gezondheid en Milieu;
- De sturing van het afvalstoffenbeleid;
- De bescherming van de burgers tegen de gevaren van ioniserende en niet-ioniserende straling;
- De veiligheid van mens en milieu bij handelingen met GGO's.

Operationele doelstellingen

6.1. Veilig gebruik van chemische stoffen

Meetbare gegevens;

- Invoering nieuw EU-stoffenbeleid (2006-2010): per 1 juni 2008 treden de laatste delen van EU-verordening REACH in werking;
- Uitvoering stoffenbeleid mondiaal: uitvoeren van verplichtingen die samenhangen

met de internationale strategie chemie en diverse verdragsverplichtingen;

- Uitvoering stoffenbeleid Nederland: o.a. monitoren emissiereductie prioritair stoffen, beleidsmatig begeleiden van de uitvoering sanering asbestwegen derde fase en de regeling niet-beroepsgebonden asbestmesothelioomslachtoffers.

6.2. Reductie van milieubelasting door afvalstoffen

Meetbare gegevens:

- Vernieuwen landelijk afvalbeleid: vaststellen LAP II (2008-2018);
- Voor 2012 zijn streefwaarden bepaald voor de hoeveelheid te verbranden, storten en lozen afval, en het vinden van nuttige toepassingen voor afval.

6.3. Bescherming tegen straling

Meetbare gegevens:

- Emissies van radioactieve stoffen uit antropogene bronnen naar water en lucht moeten in 2008 'as low as reasonable available' zijn;
- Het stralingsniveau in nieuwbouwwoningen na 1995 moet in 2008 ten minste standstill zijn;
- Het aantal woningen binnen advieswaarden-contouren rond hoogspanningslijnen

moet in 2008 een standstill niveau hebben bereikt.

6.4. Verantwoorde toepassing van genetisch gemodificeerde organismen (GGO's)

Meetbare gegevens:

- Uitvoeren GGO-beleid en nationale regelgeving;
- Uitvoeren EU-regelgeving over GGO's;
- Uitvoering geven aan kabinetsstandpunt over biotechnologie.

Artikel 6. Verminderen van risico's van stoffen, afval, straling en GGO's

x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	42.072	31.723	135.597	135.888	134.770	132.789	135.514
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	38.998	41.921	146.624	141.141	140.389	137.983	137.878
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	30.363	23.826	8.641	4.405	1.142
Programma:	38.998	41.921	146.624	141.141	140.389	137.983	137.878
Veilig gebruik van chemische stoffen	14.970	13.156	7.582	2.540	3.855	2.615	2.615
Reductie van milieubelasting door afvalstoffen	21.011	21.268	128.428	127.750	126.668	126.722	126.985
Bescherming tegen straling	2.537	5.522	5.954	5.826	5.566	5.543	4.879
Verantwoorde toepassing van GGO's	480	1.975	4.660	5.025	4.300	3.103	3.399
Ontvangsten:	200	1.615	2.400	2.800	2.100	950	300

Artikel 7. Versterken van het (inter)nationale milieubeleid

Motivering

Vergroten van de herkenbaarheid, de effectiviteit en de efficiency van en het draagvlak voor het nationale en internationale milieubeleid, opdat de diverse maatschappelijke actoren zich (meer) inzetten voor het bereiken van de gewenste milieudoelen. In aanvulling op de doelen van de artikelen 3 t/m 6 richt dit algemene milieudoel zich op de kaderstellende en aanvullende coördinatie van de beleidsontwikkeling en het ontwikkelen en toepassen van milieubreed instrumentarium.

Verantwoordelijkheid

De Minister van VROM is in het bijzonder belast met:

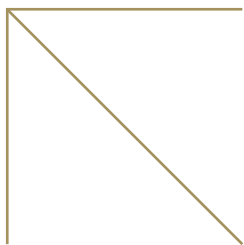
- Milieu, duurzaamheid en coördinatie van het beleid gericht op het bevorderen en bewaken van duurzaamheid in de fysieke leefomgeving;
- De internationale aspecten van het milieubeleid, inclusief het politieke optreden en de vertegenwoordiging in de betreffende internationale gremia. Daartoe horen onder andere de Europese Milieuraad en relevante VN-bijeenkomsten;
- De coördinatie van het internationaal milieubeleid ten behoeve van het politieke optreden en vertegenwoordiging van de Minister van VROM in de desbetreffende internationale gremia ligt bij de Minister van Buitenlandse Zaken.

Operationele doelstellingen

7.1. Strategieontwikkeling en adequaat generiek instrumentarium

Meetbare gegevens:

- Verder uitvoeren van het meerjarenprogramma Modernisering VROM-regelgeving;
- Publicatie Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in de loop van 2008.

In de planning wordt uitgegaan van inwerkingtreden op 1 januari 2009;

- Vergroening van het belastingstelsel;
- Innovatief duurzaam inkopen.

Effectindicatoren:

- In de 'comply or explain'-brief 2006 is uitgelegd waarom het voor dit operationele doel moeilijk is om zinvolle meetbare gegevens op te nemen.

7.2. Internationaal milieubeleid

Voor de internationale milieudiplomatie kunnen geen zinvolle prestatie-indicatoren ontwikkeld worden.

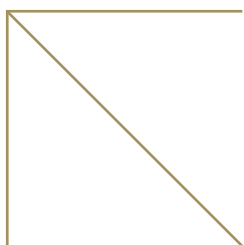
7.3. Gecoördineerd milieubeleid voor industrie en MKB

Meetbare gegevens:

- Voor een aantal bedrijfstakken zijn integrale milieutaakstellingen (IMT) vastgelegd, waarbij voor de meeste bedrijfstakken geldt dat emissies in 2010 met 80-90% t.o.v. 1990 gereduceerd moeten zijn;
- De rijksoverheid heeft als doel om in 2010 voor 100% duurzaam in te kopen. De andere overheden hebben een ambitie van 50%.

Artikel 7. Versterken van het (inter)nationale milieubeleid

x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	153.709	52.739	44.807	69.482	67.471	63.022	63.295
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	88.853	102.208	78.463	74.522	65.671	63.022	63.295
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	66.124	51.952	38.631	30.939	30.933
Programma:	88.853	102.208	78.463	74.522	65.671	63.022	63.295
Strategieontwikkeling en adequaat generiek instrumentarium	77.731	89.357	65.525	62.448	52.924	49.886	49.330
Internationaal milieubeleid:	5.375	6.433	5.637	4.799	4.289	4.688	5.717
Internationaal milieubeleid (HGIS-deel)	4.643	4.626	3.813	3.803	3.846	4.245	5.074
Internationaal milieubeleid (niet HGIS-deel)	732	1.817	1.849	996	443	443	643
Gecoördineerd milieubeleid voor industrie en MKB	5.747	6.408	7.276	7.275	8.458	8.448	8.248
Ontvangsten:	6.219	11.415	2.000	2.000	0	0	0

Artikel 8. Vergroten van de externe veiligheid

kader waarbinnen overheden lokale afwegingen kunnen maken. Bij het borgen van veiligheid tegen overstromingen gaat het om het borgen van de veiligheid van de kust met behoud van (inter)nationale ruimtelijke waarden, het versterken van de veiligheid tegen overstromingen in de Zuidwestelijke Delta en het borgen van natuurlijke kwaliteit en de toegankelijkheid voor de scheepvaart, het borgen van de veiligheid van het IJsselmeergebied met behoud van (inter)nationale ruimtelijke waarden.

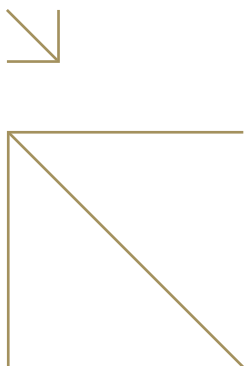
Verantwoordelijkheid

Motivering

Om een samenleving te bereiken waarin risico's van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen, met betrekking tot het gebruik van luchthavens en met betrekking tot overstromingen bekend zijn, zoveel mogelijk beperkt zijn en maatschappelijk en bestuurlijk geaccepteerd zijn, en waarbij een bepaald basisveiligheidsniveau niet overschreden wordt. VROM zorgt voor eenduidige toedeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden aan partijen die bepalend zijn voor de veiligheid in (productie)ketens, (transport)netwerken en op locaties en voor het aanbieden van een

De Minister van VROM is verantwoordelijk voor:

- Het ontwikkelen van beleid met betrekking tot gevaarlijke stoffen in inrichtingen;
- Het uitvoeren van het kabinetsstandpunt Ketenstudies;
- De coördinatie van het rijksbeleid met betrekking tot externe veiligheid bij gevaarlijke stoffen;
- De vergunningverlening aan defensie-inrichtingen;
- Buisleidingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen;

- De ruimtelijke aspecten van de uitvoering van rijksbeleid met betrekking tot rivieren, grote wateren en kust.

Operationele doelstellingen

8.1. Bepalen van de aanvaardbaarheid van risicovolle situaties

Meetbare gegevens:

- Voor het Register van risicogegevens wordt gestreefd naar een volledige invulling in 2008;
- Over categorale inrichtingen en buisleidingen dienen alle relevante risico-informatie in 2008 beschikbaar te zijn.

8.2. Oplossen van niet-aanvaardbare risicovolle situaties

Meetbare gegevens:

- In 2008 worden alle knelpunten bepaald die niet voldoen aan het basis-veiligheidsniveau voor inrichtingen die onder het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (gaan) vallen. In 2010 worden de niet-acceptabele knelpunten opgelost.

8.3. Preventie tegen nieuwe risicovolle situaties

Meetbare gegevens:

- Door gerichte opleiding, training, uitwisseling van ervaring en andere organisatie

van de capaciteit en kwaliteit van de uitvoering in de periode tot 2010 borgen zodat er geen nieuwe knelpunten ontstaan;

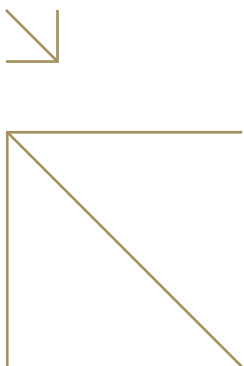
- In 2010 zijn de randvoorwaarden vervuld voor een adequate uitvoering van het Externe Veiligheidsbeleid.

8.4. Milieu- en veiligheidsaspecten vroegtijdig, gebiedsgericht en geïntegreerd in de ruimtelijke planvorming betrekken

Meetbare gegevens:

- In samenwerking met VenW wordt in 2008 het uitvoeringsprogramma Nationale Adaptatiestrategie opgestart;
- Het plan van aanpak Stimuleringsprogramma Ruimte en Klimaat wordt in 2008 opgesteld;
- In samenwerking met VenW wordt de herijking van het waterveiligheidsbeleid opgesteld;
- Er worden uitgangspunten voor een klimaatbestendige ontwikkeling opgesteld in 2008.

Artikel 8. Vergroten van de externe veiligheid							
x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	140.383	12.593	24.066	32.998	36.509	64.680	76.310
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	44.248	35.379	48.859	53.664	56.489	69.660	81.310
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	20.600	20.600	20.600	20.600	20.600
Programma:	44.248	35.379	48.859	53.664	56.489	69.660	81.310
Bepalen van de aanvaardbaarheid van risicovolle situaties	910	912	1.307	1.571	1.103	1.017	1.020
Oplossen van niet-aanvaardbare risicovolle situaties	16.296	11.749	7.239	16.011	20.043	27.800	39.800
Preventie tegen nieuwe risicovolle situaties	21.536	21.723	25.200	25.590	24.990	30.490	30.490
Milieu en veiligheidsaspecten in ruimtelijke planvorming betrekken:	5.506	995	15.113	10.492	10.353	10.353	10.000
Onderzoek externe veiligheid	93	0	0	0	0	0	0
Overige instrumenten en milieu en veiligheid	223	995	5.113	492	353	353	0
Schadeclaims	5.190	0	0	0	0	0	0
FES Kennis voor Klimaat		0	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Ontvangsten:	0	5.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000

Artikel 9. Handhaving en toezicht

Motivering

Om een bijdrage te leveren aan de realisatie van de beleidsdoelen voor Milieu, Ruimte en Wonen, Wijken en Integratie. Dit zal onder meer gebeuren door slimmere regels die zijn vereenvoudigd, gesaneerd en beoordeeld op handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid (internationale regelgeving). Tevens wordt aandacht besteed aan een verbetering van handhaving en toezicht door decentrale overheden waardoor de administratieve lastendruk afneemt. Ook wordt verwacht dat door het moderniseren van het Rijkstoezicht (Eenduidig Toezicht

en interbestuurlijk toezicht (IBT)) een betere uitvoering en handhaving ontstaat.

Verantwoordelijkheid

De Ministers van VROM en voor Wonen, Wijken en Integratie zijn verantwoordelijk voor:

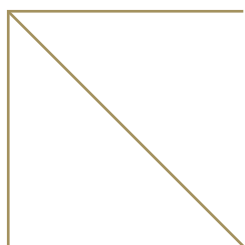
- Rechtstreeks toezicht op de naleving van VROM wet- en regelgeving waarvoor het Rijk het bevoegd gezag is;
- Toezicht op de naleving van VROM wet- en regelgeving, waarvoor andere overheden bevoegd zijn.

Operationele doelstellingen

9.1. Bevorderen naleving wetgeving voor Wonen, Wijken en Integratie

Meetbare gegevens;

- In 2008 voert meer dan 90% van de gemeenten de VROM-taken met betrekking tot de Wet op de Ruimtelijke Ordening, Wet milieubeheer en de Woningwet op een adequaat niveau uit;
- In 2008 voldoet meer dan 90% van de, door een risicoanalyse geselecteerde, producten aan de veiligheidseisen die voortvloeien uit het Vuurwerkbesluit.

9.2. Bevorderen naleving wetgeving voor Milieu en Ruimte

Meetbare gegevens:

- In 2008 voldoet 50% van het aantal kilo's afval dat is geëxporteerd naar niet-OESO-landen aan alle kernbepalingen in de EG-verordening Overbrenging Afvalstoffen (EVOA);
- In 2008 voldoet 55% van de gecontroleerde detectieplichtige schrootbedrijven voor radioactief besmet schroot aan de vier kernvoorschriften in de Kernenergiewet (KEW);
- In 2008 voldoet 70% van de in Nederlandse territoriale wateren aangemeerde zeeschepen aan het besluit Zwavelgehalte zeeschepen.

9.3. Bevorderen samenwerking, methodiekontwikkeling en strategie

Meetbare gegevens:

- De VROM-Inspectie heeft aan het begin van het jaar drie frontoffices in werking: chemie, afval en nucleair. De vierde, buisleidingen, wordt in de loop van 2008 generaliseerd, afhankelijk van het tot stand komen van de regelgeving;
- De NLS (Nalevingsstrategie) levert als prioriteringsmethode, de prioritaire taken voor de werkzaamheden van de VI en haar domeinen. De bijdragen aan de verant-

woording van de Kaderstellende Visie op Toezicht (KVoT II) en IMPEL zijn goed en valide.

9.4. Crisismanagement organiseren

Meetbare gegevens:

- Implementeren en uitvoeren van het Departementaal Handboek Crisisbesluitvorming;
- Implementatie van het Verdrag van Helsinki, het onderdeel crisisbeheersing;
- De volledige implementatie van de integrale crisisadvieswebsite (Icaweb).

9.5. Opsporen en bestrijden van fraude

Meetbare gegevens:

- Prestaties worden gemeten aan de hand van het aantal strafrechtelijke onderzoeken dat is uitgevoerd en het aantal strafzaken dat uiteindelijk ter terechtzitting wordt behandeld, inclusief de opgelegde transacties door het OM. Deze worden in het lopende begrotingsjaar na overleg en met instemming van het OM bepaald en vastgelegd in het handhavingarrangement.

Artikel 9. Handhaving en toezicht

x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	61.044	67.084	62.491	60.862	60.878	60.923	61.289
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	57.479	66.243	62.459	60.690	60.878	60.923	61.289
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	11.147	11.000	11.000	11.000	11.000
Programma:	57.479	66.243	62.459	60.690	60.878	60.923	61.289
Bevorderen naleving wetgeving voor Wonen, Wijken en Integratie	731	731	731	731	731	731	731
Bevorderen naleving wetgeving voor Milieu en Ruimte	9.975	13.226	8.517	8.479	8.598	8.587	8.601
Bevorderen samenwerking methodiek en strategie	909	2.952	2.683	2.641	2.615	2.611	2.611
Crisismanagement organiseren	5.774	5.784	7.768	5.602	5.550	5.542	5.602
Opsporen en bestrijden van fraude	412	1.179	1.179	1.159	1.149	1.146	1.147
Apparaat IG	39.678	42.371	41.581	42.078	42.235	42.306	42.597
Ontvangsten:	2.214	882	882	882	882	882	882

Artikel 91. Algemeen

Niet-beleidsartikel

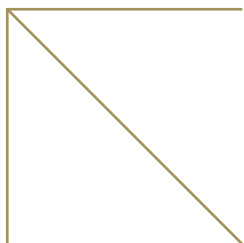
Algemeen

Op dit artikel worden alle uitgaven opgenomen die niet specifiek aan een van de beleidsdoelstellingen uit de beleidsartikelen zijn toe te rekenen. Het betreft hier zowel apparaatsuitgaven van de VROM- en Wonen, Wijken en Integratie-begroting als enkele niet nader toe te wijzen programmabudgetten.

Artikel 91. Algemeen

x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	377.320	324.364	293.640	288.779	263.303	242.516	242.518
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	363.330	352.768	311.941	293.726	266.351	242.516	242.518
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	17.400	10.790	4.988	4.984	4.982
Programma:	15.508	30.107	34.120	27.929	17.356	14.187	14.186
Communicatie-instrumenten	6.612	7.892	7.431	7.428	7.428	7.415	7.415
Stichting Advisering Bestuurs- rechtspraak (StaB)	4.782	5.063	5.017	4.990	4.988	4.984	4.982
Overige vastgoedinformatie- voorziening	2.966	12.680	16.223	14.231	3.659	509	509
Ruimtelijk Planbureau	1.148	1.270	1.279	1.280	1.281	1.279	1.280
Programma / onderzoek Milieu en Natuur Planbureau (MNP)	0	0	0	0	0	0	0
Programma / onderzoek Gemeen- schappelijk Ontwikkelingsbedrijf (GOB)	0	3.202	4.170	0	0	0	0
Apparaat:	347.822	322.661	277.821	265.797	248.995	228.329	228.332
Beleidsartikelen XI	42.937	46.142	46.010	46.042	46.027	46.015	46.473
Apparaat artikel 1,2,3 (DGR)	15.230	16.614	16.310	16.350	16.342	16.331	16.325
Apparaat artikel 4,5,6,7 (DGM)	19.224	20.368	20.266	20.275	20.269	20.270	20.260
Apparaat Internationale Zaken artikel 7 (IZ)	4.783	5.732	5.945	5.946	5.945	5.943	6.418
Apparaat artikel 8 (DGR)	675	817	798	799	799	799	799
Apparaat artikel 8 (DGM)	3.025	2.611	2.691	2.672	2.672	2.672	2.671
Beleidsartikelen XVIII	47.762	62.321	39.575	35.439	34.935	34.597	34.440
Apparaat artikel 1, 2, 3, 4 (DG Wonen, Wijken en Integratie)	26.447	37.964	37.275	33.639	33.635	33.597	33.640
Uitvoering huursubsidie	21.315	24.357	2.300	1.800	1.300	1.000	800

→							
Departementsleiding, control, expertdiensten en overige staf:	63.866	62.359	62.210	62.033	61.808	62.222	62.206
Apparaat DGWWI	2.852	0	0	22	1.197	1.195	1.195
Apparaat DGR	6.572	3.389	3.826	3.852	3.908	3.905	3.903
Apparaat DGM	2.358	2.097	2.103	2.135	2.205	2.204	2.203
Apparaat departementsleiding, control en overig staf	14.325	16.214	19.436	20.363	20.279	20.743	20.738
Apparaat Ruimtelijk Planbureau (RPB)	5.563	5.487	5.486	5.486	5.477	5.472	5.470
Apparaat Milieu en Natuur Planbureau (MNP)	32.196	35.172	31.359	30.175	28.742	28.703	28.697
Raden:	6.661	8.264	6.631	6.615	6.612	6.608	6.606
VROM-Raad	1.835	2.138	2.118	2.107	2.106	2.105	2.105
Raad voor Ruimtelijk, Milieu- en Natuuronderzoek	1.390	1.131	531	532	531	531	530
Waddenadviesraad (WAR)	605	632	628	622	622	619	619
Adviesraad Gevaarlijke Stoffen (AGS)	1.014	1.000	0	0	0	0	0
Technische Commissie Bodembescherming (TCB)	619	636	636	636	636	636	636
Gemeenschappelijk OntwikkelingsBedrijf (GOB)	1.198	2.727	2.718	2.718	2.717	2.717	2.716
Postactieven:	10.038	10.388	10.531	9.774	9.516	9.223	8.430
Gemeenschappelijke voorzieningen:	176.558	133.187	118.735	117.639	113.584	116.638	117.151
Gemeenschappelijke voorzieningen	151.497	107.477	93.587	92.733	88.680	91.777	92.288
Huurbijdrage aan RGD	25.061	25.710	25.148	24.906	24.904	24.861	24.863
Rijksbrede taakstelling apparaat		0	-5.871	-11.745	-23.487	-46.974	-46.974
Ontvangsten:	56.095	47.432	42.638	40.339	30.908	30.891	30.891

Artikel 92. Nominaal en onvoorzien

Niet-beleidsartikel

Algemene beleidsdoelstelling

Dit artikel is een administratief begrotings-technisch artikel. Dit betekent dat er geen daadwerkelijke uitgaven ten laste van artikel 92 worden gedaan. Het artikel dient meestal als tussenstation voor uitboeking van diverse posten.

Artikel 92. Nominaal en onvoorzien							
x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	0	4.675	802	-37	-219	-954	-1.014
Uitgaven:	0	4.675	802	-37	-219	-954	-1.014
Loonbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	4.828	2.142	1.736	1.988	2.120	2.060
Nog te verdelen:	0	-153	-1.340	-1.773	-2.207	-3.074	-3.074
Nog nader te verdelen taakstellingen	0	-153	-1.340	-1.773	-2.207	-3.074	-3.074
Nog nader te verdelen overig	0	0	0	0	0	0	0

De begroting van de NEa

Informatie over doelmatigheid en de belangrijkste prestatie-indicatoren

In 2008 is het streven om:

- 95% of meer van de vergunningen en meldingen binnen de wettelijke termijn te verlenen;
- 413 of meer bedrijven een vergunning te verstrekken;
- 100% van de rekeningen voor bedrijven binnen de wettelijke termijn te openen;
- De CO₂ en NO_x registers meer dan 99% van de tijd online bereikbaar te laten zijn;
- 124 audits en 80 adhoc-onderzoeken bij bedrijven uit te voeren;
- Geen klachten over de uitoefening van taken binnen te krijgen;
- 65% of meer tevreden stakeholders te hebben;
- De directe t.o.v. totaal aantal gewerkte uren te laten stijgen van 50% naar 60% of meer.

In deze indicatoren kunnen nog wijzigingen optreden, omdat de NEa over de aantallen en de kwaliteit van de producten jaarlijks afspraken maakt met de opdrachtgever.

Begroting van Baten en lasten voor het jaar 2008 en meerjarenraming

x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Baten							
Opbrengst moederdepartement	5.108	5.897	6.119	6.425	6.746	7.084	7.438
Totaal baten	5.108	5.897	6.119	6.425	6.746	7.084	7.438
Lasten							
Apparaatskosten							
personele kosten	2.638	3.750	3.183	3.342	3.509	3.684	3.868
materieële kosten	2.185	1.845	2.586	2.715	2.851	2.994	3.143
Rentelasten	30	30	32	34	35	37	39
Afschrijvingskosten							
materieel	4	5	10	10	13	14	16
immaterieel	251	267	308	324	338	355	372
Donaties voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0
Buitengewone lasten	0	0	0	0	0	0	0
Totale lasten	5.108	5.897	6.119	6.425	6.746	7.084	7.438
Saldo	0	0	0	0	0	0	0

De begroting van het Waddenfonds

Motivering

Het kabinet wil een robuust beleid met perspectief voor de toekomst opstellen voor de Waddenzee. Uitgangspunt is daarbij de hoofddoelstelling voor de Waddenzee zoals geformuleerd in de PKB Derde Nota Waddenzee: *'de duurzame bescherming en de ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap'*.

Het kabinet heeft besloten om offensief vorm te geven aan deze hoofddoelstelling door het doen van additionele investeringen in de Waddenzee en het Waddengebied. Om dit te realiseren worden, door middel van een subsidieregeling door VROM, investeringen in het Waddengebied gestimuleerd. De doelen van het fonds zijn als volgt verwoord:

- Het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het Waddengebied;
- Het verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee, een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied en een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied en de direct aangrenzende gebieden;

- Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied.
(Zie Wet op het Waddenfonds, artikel 2 lid 2.)

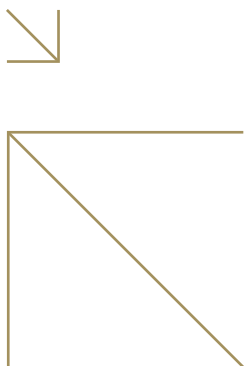
Verantwoordelijkheid

VROM is als coördinerend departement voor de Wadden verantwoordelijk voor:

- Het beheer van het fonds;
- De toekenning van subsidies;
- De uitvoering van de subsidieregeling;
- Evaluatie en monitoring.

Operationele doelstellingen

1. Vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het Waddengebied;
2. Verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee;
3. Bevorderen van een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied en een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied en de direct aangrenzende gebieden;
4. Ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied.

Voor alle operationele doelstellingen geldt: Op dit moment zijn er nog geen bruikbare prestatie-indicatoren beschikbaar. Dit komt mede doordat prestaties nog niet gerelateerd kunnen worden aan gegevens aan de hand waarvan het effectbereik kan worden geëvalueerd. In 2007 is in opdracht van het Regionaal College Waddengebied gestart met het opstellen van het integraal Beheer- en Ontwikkelingsplan Waddengebied. Dit plan zal een concretisering van het ontwikkelingsperspectief opleveren, waarvoor de planhorizon tien jaar is en dat iedere vijf jaar wordt herzien. Uit het plan zal ook blijken wat de huidige stand van zaken - de basiswaarde - is. De afronding van het plan is voorzien in oktober 2008. Na het gereedkomen van het plan - dat ook verder richting zal geven aan de inzet van de middelen uit het Waddenfonds als één van de instrumenten om het streefbeeld te bereiken - zal pas een nadere bepaling en invulling van de prestatie-indicatoren kunnen plaatsvinden.

Artikel 1. Waddenfonds**x € 1.000****Verplichtingen:**

2007	2008	2009	2010	2011	2012
33.878	33.878	33.878	33.878	33.878	33.878

Uitgaven:

33.878	33.878	33.878	33.878	33.878	33.878
--------	---------------	--------	--------	--------	--------

Programma

Vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het Waddengebied

14.850	14.850	14.850	14.850	14.850	14.850
--------	--------	--------	--------	--------	--------

Verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee

1.980	1.980	1.980	1.980	1.980	1.980
-------	-------	-------	-------	-------	-------

Bevorderen van een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied en een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied en de direct aangrenzende gebieden

14.850	14.850	14.850	14.850	14.850	14.850
--------	--------	--------	--------	--------	--------

Ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied

1.320	1.320	1.320	1.320	1.320	1.320
-------	-------	-------	-------	-------	-------

Ontvangsten:

33.878	33.878	33.878	33.878	33.878	33.878
--------	---------------	--------	--------	--------	--------

Deel II. Wonen, Wijken en Integratie

- A. **Wonen, Wijken en Integratie**
 - De beleidsagenda van Wonen, Wijken en Integratie
 - Belangrijkste begrotingsmutaties
 - De uitgavenraming Wonen, Wijken en Integratie 2008 (taartvorm)

- B. **De beleidsartikelen**
 - De begroting van Wonen, Wijken en Integratie (XVIII)
 - De begroting van de Rijksgebouwendienst

De beleidsagenda van Wonen, Wijken en Integratie

1. Inleiding

Het beleidsterrein van Wonen, Wijken en Integratie levert een belangrijke bijdrage aan de missie van het kabinet om de ontwikkeling van individuen in te bedden in een maatschappij waar mensen verantwoordelijkheid nemen en zich inzetten voor gemeenschappelijke belangen. De Minister voor Wonen, Wijken en Integratie heeft daartoe een eigen integrale verantwoordelijkheid voor wonen en inburgering; als programmaminister draagt de Minister voor Wonen, Wijken en Integratie verantwoordelijkheid voor het grotestedenbeleid, de wijkenaanpak en integratie.

Een goede startpositie, een goede en betaalbare woning en een prettige en veilige woon- en leefomgeving vormen de basis voor integratie en sociale stijging. Daarom richt het beleid zich zowel op de woonsituatie in de wijken als op de sociale en economische positie van de mensen in die wijken.

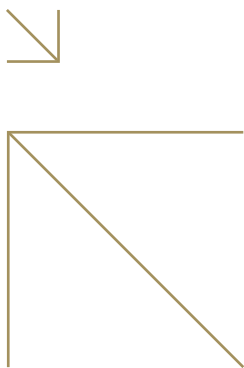
De aandacht gaat in het bijzonder uit naar:

- Wijkaanpak en stedenbeleid;
- Integratie en inburgering;
- Wonen als basis voor individuele en maatschappelijke ontwikkeling.

2. Wijkaanpak en stedenbeleid

Gezien de belangrijke functie van steden in onze samenleving en de ophoping van problemen in sommige wijken, is gekozen voor een sterke focus op die 40 wijken waar de problemen het grootst zijn. Een samenhangende aanpak, waarbij het verhogen van de slagkracht voor het oplossen van problemen voorop staat, moet soelaas bieden. Voor een dergelijke aanpak is er behoefte aan een hernieuwd partnerschap tussen Rijk en steden en hebben vitale coalities in de wijk een sleutelrol. De 40 wijkenaanpak betekent een extra inspanning bovenop het vigerende beleid zoals het grotestedenbeleid en de stedelijke vernieuwing en biedt de noodzakelijke focus en maatwerk.

Het doel van het Actieplan Krachtwijken is om - samen met alle betrokkenen - ervoor te zorgen dat de 40 wijken over 8 à 10 jaar weer vitale en prettige woon-, werk-, leer- en leefomgevingen zijn. Samen met met de mensen die in de wijk wonen en de professionals die er werken stellen gemeenten wijkactieplannen op. Op basis van de wijkactieplannen zullen de te bereiken resultaten over de totale kabinetsperiode inzichtelijk worden gemaakt.

Omdat niet alle oplossingen in de wijk zelf gevonden kunnen worden, is er aandacht voor ontwikkeling van het stedelijk beleid in de lopende periode en de nieuwe periode vanaf 2010. Tevens leiden investeringen in wijken tot meer resultaat naarmate het stads- en stedelijk beleid hieraan complementair is. Zo scheppen de bestaande afspraken tot en met 2009 op het terrein van het grotestedenbeleid (GSB) en de stedelijke vernieuwing (ISV) de randvoorwaarden voor economische vitaliteit van de stad als geheel waarmee de kansen op verbetering van wijken en op sociale stijging van mensen in wijken worden vergroot.

Op basis van een midtermreview in de tweede helft van 2007 kan de aanpak voor de jaren 2008 en 2009 van de derde convenantsperiode Grotestedenbeleid (GSBIII) aangescherpt worden. Daarnaast zal in 2008 bezien worden hoe het beleid voor de grote steden voor de periode na 2009 uitgevoerd zal worden. Dit gebeurt op basis van een evaluatie van het huidige GSB en een verkenning van de toekomstige stedelijke opgaven.

Potentiële probleemwijken worden ook in het oog gehouden en ondersteund door middel van het lopende grotestedenbeleid en ISV, het zo snel mogelijk overdraagbaar maken

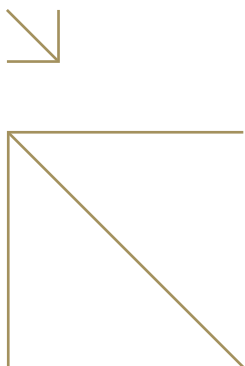
van opgedane ervaringen in de 40 wijken en extra ondersteuning op ad hoc basis.

3. Integratie en inburgering

Als reactie op het wederzijdse onbehagen en de onvrede over intergratie zal het kabinet zoveel mogelijk initiatieven faciliteren die bijdragen aan het doen afnemen van het culturele ongemak zowel bij allochtonen als autochtonen. Dit is alleen mogelijk als van twee kanten wordt geprobeerd de kloof van maatschappelijke achterstand, culturele afstand en sociale segregatie te overbruggen.

Het kabinet richt zich in zijn integratieprogramma op de erkenning en acceptatie van niet-westerse migranten als gelijkwaardige burgers. Het integratieprogramma richt zich daarom op het creëren van randvoorwaarden die gemeenten, maatschappelijke instellingen en burgers in staat stellen om bij te dragen maatschappelijke emancipatie (meertellen) en sociale integratie (meedoen).

De sleutel voor emancipatie ligt in educatie, opleiding, arbeidsparticipatie en maatschappelijke participatie. Het integratieprogramma raakt daarmee verschillende beleidsterreinen, waarbij diversiteitsbeleid de nadrukkelijke aandacht verdient van over-

heidsinstellingen, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Integratie is namelijk een tweezijdig proces.

Sociale integratie komt vooral tot stand wanneer mensen vanuit gedeelde interesses en/of gedeelde belangen gemeenschappelijke activiteiten ondernemen. Ook leidt actieve betrokkenheid bij zaken die we allemaal belangrijk vinden, oftewel modern burgerschap, tot sociale integratie.

Om de effectiviteit van het integratiebeleid te vergroten zal in 2008 met gemeenten een gezamenlijke beleidsagenda integratie worden opgesteld. Het integratieprogramma kent twee stevige accenten in het Deltaplan Inburgering en in het actieplan Krachtwijken. Daarnaast werkt de Minister voor Wonen, Wijken en Integratie samen met de bewindslieden van andere departementen die verantwoordelijk zijn voor belangrijke delen van het programma.

Half oktober wordt de Jaarnota Integratiebeleid 2007 aan de Tweede Kamer aangeboden. De jaarnota bevat een uitwerking en concretisering van het beleidsprogramma. De onderstaande beleidsprioriteiten zullen daarin terugkomen.

Prioriteiten maatschappelijke emancipatie

- De komende jaren moet de kwaliteit van de inburgering aanzienlijk omhoog. Het Deltaplan Inburgering geeft hieraan concrete uitwerking;
- Door versterking van de voor- en vroegschoolse educatie, extra onderwijs van de Nederlandse taal, brede scholen en bestrijding van voortijdig schoolverlaten worden de schoolprestaties en schoolloopbanen van kinderen van migranten verbeterd;
- Door het wegnemen van specifieke belemmeringen op de arbeidsmarkt en het bevorderen van zelfstandig ondernemerschap wordt de arbeidsparticipatie van migranten vergroot;
- Op het terrein wonen is de inzet vooral gericht op het creëren van een gevarieerde woningvoorraad en woonomgeving, hetgeen prikkelt tot maatschappelijke participatie en sociale stijging;
- Samen met de Minister voor Jeugd en Gezin te komen tot een actieprogramma 'Diversiteit in Jeugdbeleid';
- Voor de oplossing van de aansluitingsproblematiek van Antillianen en Arubanen is een specifieke aanpak nodig en wordt samengewerkt met gemeenten en organisaties uit de gemeenschappen en met de Nederlandse Antillen en Aruba. Naast het

preventieve beleid zal repressief beleid indien nodig, worden toegepast.

Prioriteiten sociale integratie

- Inburgeringstrajecten interactiever maken en inburgeraars in direct contact brengen met de omgeving waarin zij inburgeren. Ook dit krijgt een plaats in het Deltaplan inburgering;
- Het bestrijden van racisme door middel van een integrale beleidsaanpak vanuit de betrokken departementen (Wonen, Wijken en Integratie, SZW, BZK, Justitie, OCW). In 2008 wordt een wettelijke regeling ingevoerd voor een landelijk netwerk van anti-discriminatievoorzieningen. Om het gebruik ervan te stimuleren, zal in 2008 een publiekscampagne starten;
- Het in samenwerking met Justitie en VWS versterken van de maatschappelijke betrokkenheid onder niet-westerse vrouwen, onder andere door het stimuleren van de participatie van vrouwen in vrijwilligerswerk en door microkredieten voor startende vrouwelijke ondernemers;
- Het bestrijden van eergegerelateerd geweld door het versterken van de weerbaarheid van potentiële slachtoffers. Etnische organisaties voeren hiervoor een meerjarig programma uit. In 2008 worden pilots gestart waarin nieuwe werkwijzen worden

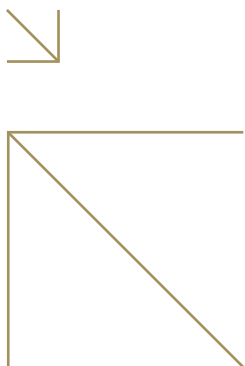
ontwikkeld om risicogroepen tijdig te bereiken;

- Het stimuleren van interculturele dialoog in 2008 door kennismakings- en ontmoetingsactiviteiten op lokaal niveau, het toegankelijk maken en verspreiden van kennis over culturen en levensbeschouwingen en door kunstzinnige projecten;
- Gedurende 2008 een handvest ontwikkelen over actief burgerschap, gericht op het activeren van burgers;
- Een meerjarig actieprogramma gericht op preventie, ter voorkoming van polarisatie en radicalisering. In 2008 richt het programma zich onder meer op expertiseversterking van bestuurders, docenten, jongerenwerkers en imams, en op het realiseren van de-radicaliseringsprojecten in samenwerking met gemeenten.

Integratiebeleid Europese Unie

Nederland zal een aantal nationale integratieprojecten voordragen voor cofinanciering uit het Europees Integratie Fonds. In het Fonds is voor de periode 2007-2013 voor de gehele EU € 825 mln beschikbaar ter ondersteuning van integratieprojecten in de Lidstaten.

Het jaar 2008 is door de Europese Commissie uitgeroepen tot jaar van de interculturele

dialogo. De interculturele dialoog is een van de prioriteiten van het beleidsprogramma integratie van Wonen, Wijken en Integratie.

4. Wonen als basis voor maatschappelijke ontwikkeling

Een goede en betaalbare woning in een woonomgeving die schoon, heel en veilig is, geeft een solide basis van waaruit mensen zich zowel individueel als maatschappelijk kunnen ontwikkelen. Het kabinet wil daarom de woonlasten beheersbaar houden en zorgen voor een verruiming van het aanbod van woningen: dat wil zeggen méér woningen, aansluitend bij de vraag en van betere kwaliteit. En, omdat mensen moeten kunnen kiezen tussen huren en kopen, ondersteunt het kabinet starters die het moeilijk hebben op de koopmarkt. Bijkomend voordeel is dat eigen woningbezit de betrokkenheid bij de directe woonomgeving en de eigen verantwoordelijkheid van bewoners vergroot.

Woningcorporaties

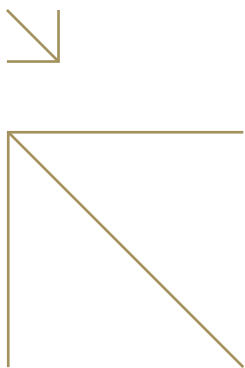
De woningcorporaties zijn een onmisbare partner op de woningmarkt en opereren steeds meer als maatschappelijke ondernemingen. Het kabinet beoordeelt deze taakverbreding van de woningcorporaties positief en streeft er naar met de woningcorporaties

over de governance-structuur afspraken te maken. Afhankelijk van de mate waarin de sector zelfregulerend optreedt kan er sprake zijn van een vermindering van het externe toezicht of kan de Minister ingrijpen bij het tekortschieten van de zelfregulering.

Het kabinet is in gesprek met de corporatiesector om concrete afspraken te maken over de bijdrage van de woningcorporaties aan de wijkaanpak en de stedelijke vernieuwing, de nieuwbouw, de energiebesparing en de betaalbaarheid van de huren en de huisvesting van bijzondere doelgroepen. De financiering van het Actieplan Krachtwijken is onderwerp van overleg. Het kabinet heeft aan de woningcorporaties gevraagd naast de reguliere investeringen mee te werken aan een fonds voor de wijkaanpak. Bij een succesvol verloop van de onderhandelingen met de woningcorporaties over hun bijdrage en prestaties is het kabinet voornemens deze taakverbreding van de corporaties wettelijk te verankeren.

Nieuwbouw: voldoende woningen mét kwaliteit

De kabinetsambitie is de realisatie van 80.000-100.000 woningen per jaar. In 2007 en 2008 zullen naar verwachting meer woningen worden gerealiseerd dan in 2006.

De urgentie om de bouwproductie te verhogen blijft echter onverminderd hoog, onder meer omdat vraag en aanbod ook kwalitatief niet goed op elkaar aansluiten.

De verwachtingen over de bouwproductie voor de jaren na 2008 zijn zeer onzeker. Het aantal vergunningverstrekkingen is in het eerste kwartaal van 2007 afgenomen.

Tegelijkertijd wordt het risico van vertragingen en herontwikkeling van plannen groter, omdat de signalen rondom het tekort aan menskracht in de bouw en stijgende kosten van materiaal toenemen. Alle zeilen zullen dus moeten worden bijgezet om de ambities van het kabinet te realiseren. In het najaar van 2007 zal een actieplan woningproductie aan de Tweede Kamer worden aangeboden. In het actieplan zal de kabinetsinzet primair gericht zijn op die regio's waar de in 2004 overeengekomen woningbouwafspraken niet worden gehaald én waar het woningtekort niet onder de 1,5% komt.

Daarnaast ontwikkelt het kabinet in 2008 samen met de mede-overheden beleid en instrumentarium voor de bevordering van de woningbouw vanaf 2010. Daarbij gaat het zowel om voldoende bestemmingsplancapaciteit voor het volgende decennium als om de daadwerkelijke realisering van de be-

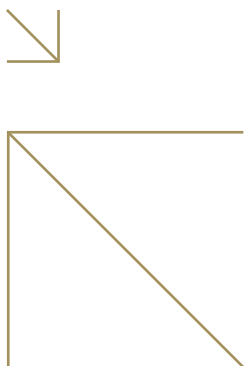
nodigde aantallen woningen met de gevraagde kwaliteit.

Betaalbaarheid van het wonen

De kabinetsdoelstelling voor de komende jaren van een gematigde huurontwikkeling wordt bereikt door de maximale huurstijging te koppelen aan de inflatie. Daarnaast wordt onder meer ten behoeve van een beheerste woonlastenontwikkeling met (markt)partijen afspraken gemaakt over energiebesparing in de bestaande woningvoorraad. Met ingang van 2009 is aanpassing van het woningwaarderingssysteem voorzien, opdat rekening wordt gehouden met de energieprestatie van een woning volgens het energielabel.

Starters op de koopmarkt

Het kabinet ondersteunt starters met de in 2007 vernieuwde Wet Bevordering Eigenwoning Bezit (BEW) en met startersleningen via de gemeenten. In 2008 wil het kabinet de combinatie van koopsubsidie en verkoop onder voorwaarden mogelijk maken zodat het bereik van de regeling toeneemt. Meer mensen kunnen in 2008 gebruik maken van de BEW en het kabinet zal gemeenten stimuleren meer startersleningen te verstrekken door middel van bijdragen uit het startersfonds. Het kabinet staat positief tegenover vormen van sociale koop, omdat

hiermee wordt bevorderd dat mensen in toenemende mate in hun eigen woonbehoefte kunnen voorzien. Gelet op het belang van transparantie van de woningmarkt voor burgers streeft het kabinet naar aandacht voor standaardisering van tussenvormen tussen koop en huur.

5. Rijkshuisvesting

De Minister voor Wonen, Wijken en Integratie is verantwoordelijk voor de rijkshuisvesting zoals die wordt geleverd door de Rijksgebouwendienst. Een nieuwe portefeuillestrategie moet leiden tot meer flexibiliteit in de huisvesting. Begin 2008 wordt per regio de ontwikkeling van de rijksdiensten integraal bekeken en van hieruit wordt per regio een strategie voor de portefeuille tot 2020 ontwikkeld.

In het kader van het programma 'Naar een duurzame en efficiënte huisvesting 2007-2011' worden initiatieven genomen en een aantal randvoorwaarden ingevuld om de rijkshuisvesting duurzamer en efficiënter en effectiever te maken. Uiteindelijk moeten deze randvoorwaarden leiden tot weer verdergaande vereenvoudiging en flexibilisering van het rijkshuisvestingsstelsel, en tot lagere administratieve lasten voor de departe-

menten. Het kabinet streeft ernaar om het Rijk in 2012 klimaatneutraal gehuisvest te laten zijn.

Belangrijkste begrotingsmutaties

Belangrijkste beleidsmatige mutaties ten opzichte van de ontwerpbegroting 2007

Uitgavenmutaties (bedragen in € 1.000)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	art.nr
Stand Ontwerpbegroting 2007 Wonen, Wijken en Integratie							
(na conversie in 2 begrotingsstructuren)	2.741.123	2.850.249	2.972.772	2.826.504	2.732.616	0	
Mutaties 1e suppletore begroting 2007:							
1 Actualisatie uitvoeringskosten huursubsidie	22.241						3
2 Uitgavenraming huurtoeslag	96.400	64.234	41.147	34.300	33.448	13.000	3
3 Overige mutaties	-2.194	9.848	7.786	5.971	8.088	3.241	
Nieuwe mutaties:							
4 Nettering specifieke uitkeringen naar Gemeentefonds		-13.268	-15.684	-11.345	-5.686	-5.686	1
5 Overheveling budget GSB van BZK naar WWI	807.411	744.460	736.821	66.401	37.769	34.342	1
6 Overheveling budget I&I van Justitie naar WWI	461.159	433.324	428.061	393.990	392.131	392.131	4
<i>Enveloppen uit Coalitieakkoord</i>							
7 Enveloppe deltaplan inburgering		50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	4
8 CA Schoon en Zuinig		19.000	19.000	19.000	19.000	19.000	2 en 6
9 Overige mutaties	1.248	24.237	3.384	14.631	126.495	2.797.229	diversen
Stand ontwerpbegroting 2008	3.915.888	4.014.545	4.075.748	3.396.012	3.392.891	3.302.267	

→

Ontvangstenmutaties (bedragen in € 1.000)

	<u>2007</u>	<u>2008</u>	<u>2009</u>	<u>2010</u>	<u>2011</u>	<u>2012</u>	<u>art.nr</u>
Stand Ontwerpbegroting 2007 Wonen, Wijken en Integratie							
(na conversie in 2 begrotingsstructuren)	660.026	616.284	614.933	622.976	628.176	0	
Mutaties 1e suppletore begroting 2007:							
10 Aanpassing raming PVI, AWIR-vorderingen en oninbare vorderingen	-28.236	-65.197	-69.838	-59.822	-68.910		3
11 Geen Wet betaalbaarheidsheffing-154.000							3
12 Overige mutaties	513.431	516.866	518.927	19.920	23.804	587.326	diversen
Stand ontwerpbegroting 2008	<u>991.221</u>	1.067.953	<u>1.064.022</u>	<u>583.074</u>	<u>583.070</u>	<u>587.326</u>	

Toelichting mutaties:

De mutaties 1e suppletore begroting 2007 zijn toegelicht in de 1e suppletore wet 2007 (Kamerstukken II, 2006-2007, 31 061 XI, nr. 2).

Nieuwe mutaties:

Ad 4) In 2003 is het BTW-compensatiefonds ingevoerd, waardoor gemeenten en provincies de door hun betaalde BTW kunnen declareren bij het BTW-compensatiefonds (BCF). Het kabinet heeft besloten ook de bestaande specifieke uitkeringen netto te gaan verstrekken. Het kabinet, de VNG en het IPO zijn overeengekomen dat de nettering van de specifieke uitkeringen volledig wordt gecompenseerd.

Dienovereenkomstig zijn enkele specifieke uitkeringen op de VROM en Wonen, Wijken en Integratie begrotingen verlaagd.

Ad 5, 6) Het kabinet Balkenende IV heeft bij aanvang besloten om grotestedenbeleid (GSB) van BZK en Integratie en Inburgering (I&I) van Justitie op te nemen in de portefeuille van de Minister voor Wonen, Wijken en Integratie. Hiertoe is budget overgeheveld naar de begroting van

Wonen, Wijken en Integratie (programma-gelden) en VROM (apparaat). Een groot gedeelte van deze gelden is via een desaldering (van ontvangsten naar uitgaven) op de VROM begroting terecht gekomen, vandaar dat de ontvangsten ook sterk gegroeid zijn.

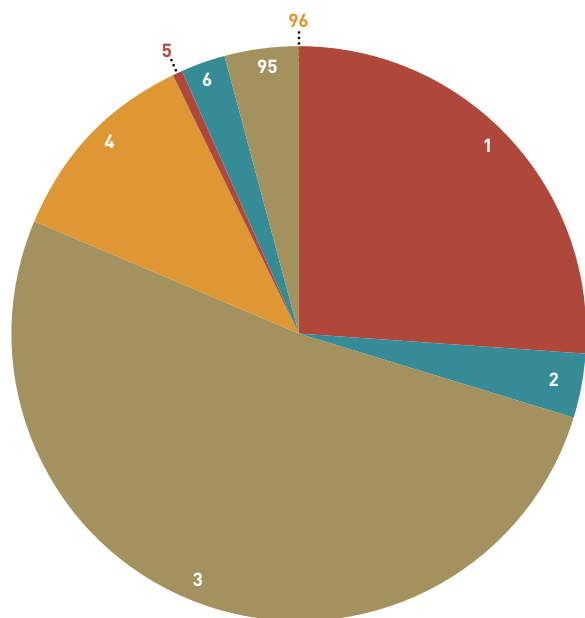
Ad 7) Uit pijler 4 (sociale samenhang) is voorts nog meerjarig € 50 mln toegekend voor maatregelen ten behoeve van het Deltaplan inburgering en het actieplan integratie. Het deltaplan inburgering geeft invulling aan de ambitie van het kabinet om het rendement van de inburgering te verbeteren door deze gedifferentieerder en op de persoon toegesneden aan te bieden. Het plan richt zich op de kwaliteit en capaciteit van de inburgering. Het actieplan integratie richt zich op modern burgerschap, economische participatie, effectievere hulpverlening aan allochtone jongeren en de aanpak van discriminatie. Daarnaast staan er voor Deltaplan Inburgering tm 2012 nog € 350 mln gereserveerd op de Aanvullende Post bij het Ministerie van Financiën.

Ad 8) Binnen het werkprogramma Schoon en Zuinig is budget uit de Aanvullende Post aan de WWI begroting toegevoegd.

Wonen, Wijken en Integratie

De uitgavenraming 2008 per (beleids)artikel

Bedragen x € 1.000

Art. 1 Stimuleren krachtige steden en vitale wijken: € 920.117

Art. 2 Stimuleren van voldoende woningbouw en duurzame kwaliteit: € 163.800

Art. 3 Garanderen van keuzemogelijkheden en betaalbaarheid op de woningmarkt: € 2.149.603

Art. 4 Integratie minderheden: € 483.324

Art. 5 Randvoorwaarden voor voor integratie en een goed werkende woningmarkt: € 13.349

Art. 6 Rijkshuisvesting en architectuur: € 111.981

Art. 95 Algemeen: € 172.371

Art. 96 Onverdeeld WWI: € 0

Totaal Wonen, Wijken en Integratie circa € 4 miljard

De beleidsartikelen

De begroting van Wonen, Wijken en Integratie (XVIII)

Artikel 1. Stimuleren krachtige steden en vitale wijken

- Het vormgeven en ondersteunen van een probleemgerichte, integrale en samenhangende aanpak in de 40 wijken;
- De rijksbrede gecoördineerde aanpak van het protestedenbeleid en de inhoudelijke samenhang in en het beheer van de Brede Doeluitkering (BDU) Sociaal, Integratie en Veiligheid (SIV) en de BDU Fysiek (ISV).

Operationele doelstellingen

1.1. Krachtwijken

Meetbare gegevens:

Doelstelling van het actieplan Krachtwijken is om samen met alle betrokkenen de 40 wijken om te vormen tot wijken waar mensen kansen hebben en weer graag wonen. Het resultaat moet zijn dat deze wijken in acht tot tien jaar weer vitale woon-, werk-, leer- en leefomgevingen zijn waar het prettig wonen is en waarin mensen betrokken zijn bij de samenleving, perspectief hebben op sociale stijging en participeren op de arbeidsmarkt en waar bewoners bereid zijn om elkaar als mede-eigenaren van de wijk te accepteren.

Voor elk van de 40 wijken zijn in de tussen gemeente en Rijk overeengekomen charters specifieke doelstellingen opgenomen voor de vijf thema's wonen, werken, leren, integratie en veiligheid. In 2010 dienen de wijken

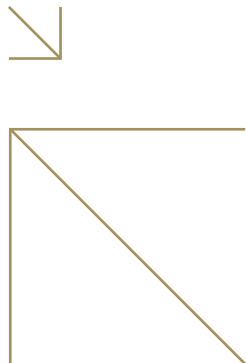
Motivering

Streven naar krachtige steden met vitale wijken die in staat zijn op een goede manier in te spelen op de eisen en wensen van bewoners, bedrijven, instellingen, bezoekers en recreanten.

Het borgen en verbeteren van de leefbaarheid, sociale samenhang en integratie door de focus te richten op de 31 Grote Steden en de 40 prioritaire wijken.

Verantwoordelijkheid

De Minister voor Wonen, Wijken en Integratie is verantwoordelijk voor:

een verbetering te laten zien op elk van deze thema's. De gemeente legt als regievoerende partij verantwoording af op de uitvoering van het wijk-actieplan aan de gemeenteraad, de bewoners en de lokale partners. Daarmee wordt transparant gemaakt welke maatschappelijke effecten per wijk zijn bereikt en welke acties daartoe door de lokale partijen zijn uitgevoerd.

1.2. Grotestedenbeleid (GSB)

Meetbare gegevens;

Problemen doen zich vaak voor op verschillende fronten en grijpen grootschalig in op de samenleving. Dit vereist een integrale en programmatische aanpak, waarbij het Rijk faciliterend en coördinerend optreedt. De derde convenantperiode 2005-2009 staat in het teken van vijf algemene doelstellingen voor de steden:

1. Het verbeteren van de objectieve en subjectieve veiligheid;
2. Het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving;
3. Het verbeteren van de sociale kwaliteit van de samenleving;
4. Het binden van de midden- en hogere inkomens aan de stad;
5. Het vergroten van de economische kracht van de stad.

De algemene doelstellingen zijn vertaald naar concreet te leveren prestaties door de steden, waarover deze in 2010 aan het Rijk rapporteren. Ultimo 2009 dienen de G31 een verbetering te laten zien op de vijf eerder genoemde doelstellingen, en dienen de in de convenanten opgestelde doelstellingen door de G31 behaald te zijn. Er is een grote diversiteit aan prestatie-indicatoren, die zijn vermeld in de bijlage bij de nulmeting van GSBIII. Om deze reden zijn de prestatie-indicatoren hier niet opgenomen.

Artikel 1. Stimuleren krachtige steden en vitale wijken							
x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	66.451	526.096	519.773	517.178	319.829	307.658	179.645
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	300.883	870.974	920.117	969.413	360.567	311.497	179.380
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	917.157	966.557	47.811	8.209	725
Programma:	300.883	870.974	920.117	969.413	360.567	311.497	179.380
Bevorderen van de leefbaarheid van de woonwijken:							
Investeringen Stedelijke vernieuwing	300.883	275.063	343.196	400.131	297.606	274.698	146.028
Innovatiebudget Stedelijke vernieuwing	296.479	268.189	325.859	385.248	281.555	269.889	145.303
Faciliteren grotestedenbeleid	4.404	6.874	17.337	14.883	16.051	4.809	725
Stimuleren grotestedenbeleid	0	3.766	3.238	3.119	3.128	2.471	2.439
Sociale herovering	0	589.261	570.699	563.179	56.233	30.928	30.913
Sittard Geleen		15.000	0	0	0	0	0
BDU-SIV		365	365	365	905	0	0
BDU-SIV veiligheidsmiddelen		505.806	509.724	507.204	0	0	0
Overige programmabudgetten:		68.090	60.610	55.610	55.328	30.928	30.913
FES NICIS	0	2.884	2.984	2.984	3.600	3.400	0
Kenniscentrum		2.600	2.700	2.700	3.600	3.400	0
		284	284	284	0	0	
Ontvangsten:	0	508.690	512.708	510.188	3.600	3.400	0

Artikel 2. Stimuleren van voldoende woningbouw en duurzame kwaliteit

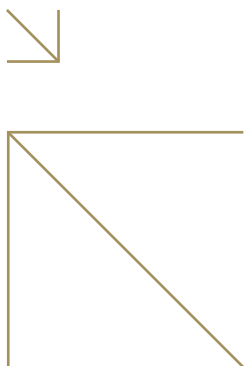
- De veiligheid, gezondheid, energiezuinigheid en bruikbaarheid van woningen en gebouwen duurzaam te borgen en de integrale milieubelasting van woningen en gebouwen te verminderen.

Verantwoordelijkheid

De Minister voor Wonen, Wijken en Integratie is verantwoordelijk voor:

Motivering

- Verhoging van de woningproductie om het woningtekort terug te dringen en het evenwicht tussen vraag en aanbod op de woningmarkt te verbeteren, zodat de doorstroming wordt bevorderd, burgers meer keuzemogelijkheden krijgen en meer ruimte ontstaat voor de herstructurering van wijken (zie artikel 1);
 - Het aanbod van geschikte woningen voor bijzondere aandachtsgroepen, zoals senioren en gehandicapten, dak- en thuislozen, gepardonneerden en buitenlandse werknemers te verruimen;
 - De veiligheid, gezondheid, energiezuinigheid en bruikbaarheid van woningen en gebouwen duurzaam te borgen en de integrale milieubelasting van woningen en gebouwen te verminderen.
- ### Verantwoordelijkheid
- De Minister voor Wonen, Wijken en Integratie is verantwoordelijk voor:
- Het ontwikkelen en uitdragen van woningbouwbeleid, het stimuleren en faciliteren van de uitvoerende partijen en het aanspreken van die partijen op hun verantwoordelijkheid en op het nakomen van bestuurlijke afspraken;
 - De bouwregelgeving en het aanreiken van instrumenten ten behoeve van het toezicht op de naleving ervan, de implementatie van Europese regelgeving daaromtrent en het stimuleren van kwaliteitsverbetering in de bouw (met name: duurzaamheid, gezondheid/binnenmilieu en brandveiligheid);
 - Het ontwikkelen en uitdragen van CO₂-reductie beleid in de gebouwde omgeving (complementair aan de verantwoordelijkheid van de Minister van VROM), het bevorderen van energiebesparing, het stimuleren en faciliteren van marktpartijen

en het aanspreken van die partijen op hun verantwoordelijkheid.

Operationele doelstellingen

2.1. Verhogen woningproductie

Meetbare gegevens:

- De totale woningproductie in het jaar 2008 bedraagt 92.000 waarvan 75.000 in de 20 stedelijke regio's;
- Het particulier opdrachtgeverschap als percentage van de totale nieuwbouwproductie in de stedelijke regio's bedraagt in het jaar 2008 meer dan 7,5%.

2.2. Verruiming van het aanbod van geschikte woningen voor bijzondere aandachtsgroepen

Meetbare gegevens:

- Beter evenwicht tussen vraag en aanbod van geschikte woningen voor senioren;
- Adequate huisvesting van dak- en thuislozen (voor 2010 voor minimaal 60% van de 10.000 daklozen in de G4 passende huisvesting en voor alle 10.000 een trajectplan);
- Terugdringen aantal huissuitzettingen uit corporatiewoningen: in 2008 in de G4 70% minder dan in 2005 (toen 2.800 huissuitzettingen);

- Huisvesten voor eind 2009 van (naar schatting 25.000) gepardonneerden.

2.3. Garanderen van een minimum bouwtechnische en gebruikstechnische kwaliteit van gebouwen en het bevorderen van een hogere, duurzame kwaliteit daarvan

Meetbare gegevens:

- Emissieplafond voor de gebouwde omgeving in 2008-2012: gemiddeld 28,3 Mton;
- 80% minder verleende gebruikvergunningen (basiswaarde: 13.000) als gevolg van de inperking van de vergunningplicht samenhangend met het Besluit brandveilig gebruik bouwwerken;
- In alle gebouwen van de rijksoverheid van meer dan 1000m² met publieksfunctie moet uiterlijk op 1 januari 2009 een energielabel zichtbaar voor het publiek zijn aangebracht;
- Het aantal doden en gewonden als gevolg van branden in woningen neemt niet toe.

Artikel 2. Stimuleren van voldoende woningbouw en duurzame kwaliteit

x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	73.175	24.239	37.525	37.926	56.614	150.482	137.008
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	139.208	159.497	163.800	161.583	119.334	150.482	137.008
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	141.300	133.103	85.408	908	908
Programma:	139.208	159.497	163.800	161.583	119.334	150.482	137.008
Stimuleren van voldoende woningproductie:							
Budget BLS	111.305	130.277	124.826	121.530	78.204	119.324	119.811
Bijdragen stimulering woningproductie	106.055	130.277	124.826	121.530	78.204	119.324	119.811
	5.250	0	0	0	0	0	
Verruimen van het aanbod van geschikte woningen voor ouderen en gehandicapten	0	0	0	0	0	0	0
Garanderen minimale kwaliteit gebouwen en bevorderen hogere kwaliteit:							
Programma energiebudgetten	15.222	20.508	32.808	33.491	33.980	24.017	10.056
Subsidies energiebesparing (CO ₂ reductie) gebouwde omgeving	8.105	14.516	8.881	8.952	8.980	10.017	10.056
Regeling sanering loden drinkwaterleidingen	4.908	4.523	23.080	24.171	25.000	14.000	0
Regeling energiebesparing huishoudens met lagere inkomens	281	402	2	0	0	0	0
Innovatief bouwen	1.577	631	845	368	0	0	0
	351	436	0	0	0	0	0
Overige programmabudgetten:	12.681	8.712	6.166	6.562	7.150	7.141	7.141
Onderzoek	2.645	2.805	2.551	2.926	3.662	3.658	3.658
Kennisoverdracht	4.993	2.511	1.039	1.060	912	908	908
Kosten uitvoeringsorganisaties	5.043	3.396	2.576	2.576	2.576	2.575	2.575
Ontvangsten:	1.551	91	91	91	91	91	91

Artikel 3. Garanderen van keuzemogelijkheden en betaalbaarheid op de woningmarkt

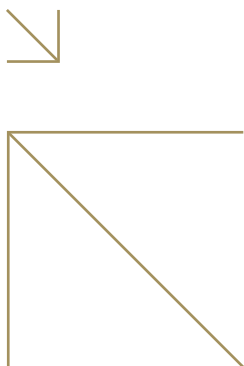
Motivering

Om te garanderen dat alle inkomensgroepen in goede en betaalbare woningen kunnen worden gehuisvest en voldoende keuzevrijheid hebben in de eigen woonsituatie, beïnvloedt VROM de vraag en het aanbod op de woningmarkt.

Verantwoordelijkheid

De Minister voor Wonen, Wijken en Integratie is verantwoordelijk voor:

- Regelgeving ter bevordering van een evenwichtige verdeling van de woningvoorraad;
- Voorwaarden scheppen voor voldoende betaalbare woningen;
- In stand houden van een voorziening voor de huurgeschillenbeslechting;
- Betaalbaarheid van het wonen voor in het bijzonder de lagere inkomensgroepen;
- Het beleid met betrekking tot de bijdrage die woningcorporaties leveren aan de betaalbaarheid van het wonen;
- Beleidsmatige vormgeving van het instrument huurtoeslag; de Staatssecretaris van Financiën is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet op de huurtoeslag, waaronder de bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik;
- Uitwerken in wet- en regelgeving van de voorstellen voor modernisering van het woningwaarderingstelsel mede met het oog op energiebesparing in de bestaande woningvoorraad.

Operationele doelstellingen

3.1. Garanderen van de betaalbaarheid van voldoende huurwoningen en een evenwichtige verdeling hiervan (aanbodgericht)

Meetbare gegevens:

In de begroting 2008 zijn voor deze operationele doelstelling geen meetbare gegevens opgenomen.

3.2. Garanderen van de betaalbaarheid van het wonen voor lage inkomensgroepen (vraaggericht)

Meetbare gegevens:

Garanderen van de betaalbaarheid van het zelfstandig wonen voor alle bevolkingsgroepen en beperken van het effect van stijgende woonlasten voor specifieke groepen (huurtoeslag).

- Een gematigde huurontwikkeling in 2008 gekoppeld aan inflatie;
- 1.500 toekenningen in 2008 in het kader van de wet bevordering eigen woningbezit;
- De huurquote in 2008 is in alle beschreven cases gedaald ten opzichte van het jaar ervoor;
- De huurtoeslagdruk in 2008 is in alle beschreven cases gedaald ten opzichte

van het jaar ervoor (of is gelijk gebleven op 0%).

3.3. Garanderen van een laagdrempelige geschillenbeslechting

Meetbare gegevens:

- Afhandelen van huurgeschillen door de huurcommissies binnen de gestelde behandeltermijnen zoals vermeld in de begroting;
- Afronding van de omvorming van de huurcommissies tot één ZBO in 2009.

Artikel 3. Garanderen van keuzemogelijkheden en betaalbaarheid op de woningmarkt

x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	2.187.830	2.136.584	2.189.554	2.217.787	2.258.179	2.311.767	2.368.258
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	2.188.247	2.106.367	2.149.603	2.180.727	2.219.144	2.258.734	2.324.976
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	2.148.995	2.310	2.300	2.280	2.280
Programma:	2.188.247	2.106.367	2.149.603	2.180.727	2.219.144	2.258.734	2.324.976
Garanderen betaalbaarheid voldoende huurwoningen en evenwichtige verdeling hiervan (aanbodgericht)	0	0	0	0	0	0	0
Garanderen betaalbaarheid wonen voor lage inkomensgroepen (vraaggericht):	2.187.978	2.102.929	2.147.023	2.178.147	2.216.565	2.256.156	2.322.398
Huursubsidie en huurtoeslag	2.135.757	2.101.233	2.143.779	2.172.576	2.207.887	2.243.585	2.305.543
Vangnetregeling	11.093	0	0	0	0	0	0
Eénmalige bijdrage huurbeleid	98	0	0	0	0	0	0
Bevorderen eigen woningbezit	1.030	1.696	3.244	5.571	8.678	12.571	16.855
Bijdrage financiering startersleningen	40.000	0	0	0	0	0	0
Overige programmabudgetten:	269	3.438	2.580	2.580	2.579	2.578	2.578
Onderzoek	154	741	740	740	739	738	738
Kennisoverdracht	115	45	45	45	45	45	45
Kosten uitvoeringsorganisaties	0	2.652	1.795	1.795	1.795	1.795	1.795
Nader aan te wijzen	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten:	85.524	477.248	550.194	541.930	562.492	558.818	562.414

Artikel 4.

Integratie Minderheden

Integratie van etnische minderheden in de Nederlandse samenleving, resulterend in gedeeld burgerschap van etnische minderheden en autochtonen.

Motivering

Het integratiebeleid is gericht op het bevorderen van maatschappelijke emancipatie en sociale integratie. Dit zijn middelen voor het totstandbrengen van wederzijdse acceptatie van etnische, culturele en levensbeschouwelijke verschillen op basis van overeenstemming over primaire vrijheden, rechten en verplichtingen. Emancipatie houdt in meertellen in de samenleving, sociale integratie komt neer op meedoen op voet van gelijkheid.

Verantwoordelijkheid

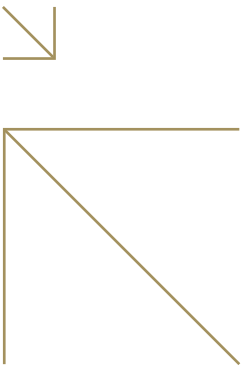
- De Minister voor Wonen, Wijken en Integratie heeft een integrale verantwoordelijkheid voor de opzet en voortgang van het integratieprogramma en rapporteert hierover aan de Tweede Kamer. Belangrijke delen van het programma worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van bewindslieden van andere departementen;
- De Minister voor Wonen, Wijken en Integratie heeft uitvoeringsverantwoordelijkheid voor de inburgering en voor een aantal specifieke integratieonderwerpen. Dit laatste vaak met medeverantwoordelijkheid van andere bewindslieden.

Operationele doelstellingen

4.1. Bewerkstelligen dat oud- en nieuwkomers hun inburgeringstrajecten afronden c.q. deelnemen aan het inburgeringsexamen.

Meetbare gegevens:

- Inburgering buitenland: in 2008 14.000 afgelegde basisexamens in het buitenland en 11.000 geslaagden voor het basisexamen buitenland;
- Inburgering Nederland: in 2008 53.000 aangeboden inburgeringvoorzieningen door gemeenten, 14.000 gehandhaafde

inburgeringplichtigen (zonder aanbod door gemeenten), 9.000 deelnemers dat een lening aanvraagt voor het volgen van een cursus en deelname aan het examen en 11.000 deelnemers dat een vergoeding ontvangt na het slagen voor het inburgeringsexamen;

- Totaal afgelegde examens en geslaagden in Nederland: in 2008 42.000 afgelegde inburgeringsexamens en 28.000 deelnemers dat voor het inburgeringsexamen is geslaagd.

4.2. Het verkleinen van de economische, sociale en culturele afstand tussen allochtonen en autochtonen door het vergroten van hun gemeenschappelijke economische, sociale en culturele participatie.

Meetbare gegevens:

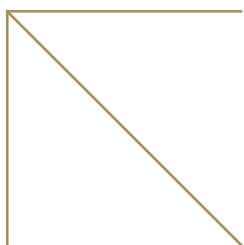
- Uitdragen modern burgerschap: deel van de bevolking dat kennis heeft van de elementaire beginselen van modern burgerschap (toename met 5% per jaar);
- Opstellen gemeenschappelijke beleidsagenda: in 2008 neemt 10% van de gemeenten deel aan de gemeenschappelijke beleidsagenda voor het integratiebeleid;
- Aanpak discriminatie: deel van de bevolking dat een negatieve ervaring heeft met

discriminatie op grond van ras (afname met 5% per jaar);

- Interculturele dialoog: aandeel van de bevolking dat een negatieve houding heeft ten opzichte van de islam (2010: kleiner of gelijk aan 45%).

Artikel 4. Integratie minderheden

x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	0	461.159	483.324	478.061	443.990	442.131	442.131
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	0	461.159	483.324	478.061	443.990	442.131	442.131
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	414.406	253.414	57.431	55.432	54.432
Programma:	0	461.159	483.324	478.061	443.990	442.131	442.131
Inburgering etnische minderheden	0	380.939	397.416	397.273	366.635	366.295	366.295
Facilitering inburgering	0	380.939	397.416	397.273	366.635	366.295	366.295
Waarvan niet relevante uitgaven leenfaciliteit		27.074	27.074	27.074	27.074	27.074	27.074
Verkleinen van economische, sociale en culturele afstand	0	80.220	85.908	80.788	77.355	75.836	75.836
Facilitering remigratie	0	33.343	36.406	36.414	36.431	36.432	36.432
Overige instrumenten	0	46.877	49.502	44.374	40.924	39.404	39.404
Ontvangsten:	0	2.349	7.142	11.723	16.320	20.404	24.464
Waarvan niet relevante ontvangsten leenfaciliteit		1.895	6.688	11.269	15.866	19.950	24.010

Artikel 5. Randvoorwaarden voor integratie en een goed werkende woningmarkt

Motivering

Integratie is naast participatie en emancipatie essentieel voor het realiseren van sociale samenhang. Een goed werkende woningmarkt is hiervoor een belangrijke voorwaarde. De woningmarkt mag de sociale samenhang niet belemmeren en moet deze juist bevorderen. Een goedwerkende woningmarkt is belangrijk voor mensen die willen toetreden en bewegen op de woningmarkt en daarmee zich maatschappelijk ontwikkelen. Door middel van wetgeving, onderzoek en (middel)lange termijn beleidsverkenningen worden randvoorwaarden geschapen

voor een goed integratiebeleid en goed werkende woningmarkt.

Verantwoordelijkheid

De Minister voor Wonen, Wijken en Integratie is verantwoordelijk voor het scheppen van randvoorwaarden voor het bevorderen van integratie en een goed functionerende woningmarkt. Daarbij gaat het om:

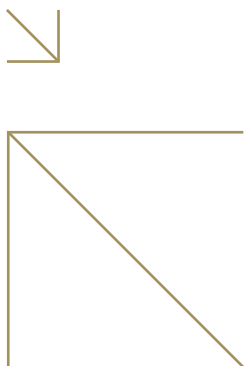
- Het zorgen voor een heldere verdeling van rollen en verantwoordelijkheden van de partijen in het integratieveld en op de woningmarkt;
- Partijen in staat te stellen hun rollen en verantwoordelijkheden te kunnen laten vervullen;
- Het vergroten van het aanpassingsvermogen van de woningmarkt aan maatschappelijke ontwikkelingen en de veranderen de vraag van de burger.

Operationele doelstellingen

5.1. Middellange termijnbeleid en verkenningen

Meetbare gegevens;

- In 2008 wordt een verkenning verricht naar de vraag op welke wijze het betaalbaarheids- en toegankelijkheidsbeleid kunnen bijdragen aan de bevordering van

de maatschappelijke ontwikkeling van mensen en aan de oplossing van de wijk-problematiek;

- In 2007 is een verkenning gestart die in 2008 wordt afgerond, waarbij voorop staat dat een forse doch steeds sterker regionaal gedifferentieerde woningproductie ook voor de langere termijn wordt gewaarborgd. Deze fundamentele heroriëntatie op het nieuwbouwbeleid gaat in op de opgave, de ruimtelijke situering, de strategische beleidsinzet op de langere termijn en het sturingsinstrumentarium;
- In 2008 zal het Kabinet een voorstel presenteren voor het stedenbeleid vanaf 2010, dat gericht zal zijn op de doelstelling de 'ontwikkel- en uitvoeringskracht' van de steden verder te vergroten.

5.2. Bevorderen maximale maatschappelijke prestaties van woningcorporaties

Meetbare gegevens:

De prestaties van woningcorporaties moeten primair worden afgezet tegen de lokale en regionale opgaven. De bijdrage van woningcorporaties aan de realisatie van doelstellingen ten aanzien van nieuwbouw, herstructurering en energiebesparing komt aan de orde in artikel 2. De bijdrage van woningcorporaties aan het waarborgen van de betaal-

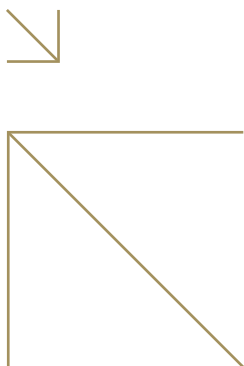
baarheid van het wonen komt aan de orde in artikel 3.

- In procedure brengen in 2008 van de voorstellen tot aanpassing wet- en regelgeving inzake de inrichting van woningcorporaties, de governance bij woningcorporaties en het toezicht op woningcorporaties, mede in samenhang met het wetsvoorstel maatschappelijke onderneming;
- Voorstellen tot regelgeving inzake de transparantie en mogelijk ook normering van (top)inkomens in 2008.

5.3. Versterken van de positie van de woonconsument

Meetbare gegevens:

- Aanpassing van de Wet op het overleg huurders verhuurder (Wohv) per 1 januari 2008;
- Aanpassing van het Besluit beheer sociale huursector (Bbsh) ter zake van de positie van huurders in relatie tot de Wohv per 1 januari 2008;
- De woonconsumentenorganisaties leggen door middel van een prestatieverslag rekening en verantwoording af over de verrichte activiteiten.

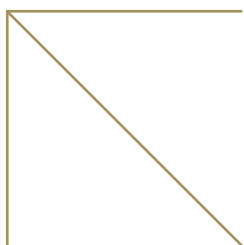
5.4. Ontsluiten van kennis en structureren van onderzoek

Meetbare gegevens:

- De tevredenheid van de gebruikers van informatie en onderzoeksrapporten van het WoON wordt in 2007 gemeten. De resultaten van dit 'Tevredenheidsonderzoek' zullen eind 2007 beschikbaar zijn. Het betreft een nulmeting. Een tweede meting zal in 2010 plaatsvinden. De ambitie is een verhoging van de gebruikers-tevredenheid;
- Aantal kennisoverdrachtactiviteiten VROM (publicaties, presentaties, e.d.) bedraagt in 2008 in totaal achttien;
- Aantal bezoekers van de internetsite *www.infowonen.nl* in 2008 opgelopen tot 24.000.

Artikel 5. Randvoorwaarden voor integratie en een goed werkende woningmarkt

x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	7.758	10.415	12.485	11.371	8.421	16.022	9.070
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	11.074	11.864	13.349	13.180	10.021	13.439	11.154
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	9.483	3.348	0	0	0
Programma:	11.074	11.864	13.349	13.180	10.021	13.439	11.154
Middellang termijnbeleid en verkenningen	0	0	0	0	0	0	0
Bevorderen van maximale maatschappelijke prestaties van wooncorporaties	0	0	0	0	0	0	0
Versterken van de positie van de woonconsument:							
Subsidies woonconsumentenorganisaties	1.149	1.486	1.346	1.364	1.363	1.361	1.361
Overige programmabudgetten:	9.925	10.378	12.003	11.816	8.658	12.078	9.793
Onderzoek	5.312	7.244	8.297	8.007	5.811	8.297	6.327
Experimenten en kennisoverdracht	4.613	3.134	3.706	3.809	2.847	3.781	3.466
Nader aan te wijzen	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten:	0	0	0	0	0	0	0

Artikel 6.

Rijkshuisvesting en architectuur

De advisering over en de implementatie van het overheidsbeleid dat (mede) van toepassing is op de rijkshuisvesting en op de doelmatige werking van het rijkshuisvestingsstelsel; de architectonische kwaliteit stimuleren en de huisvesting verzorgen van het Koninklijk Huis, de Hoge Colleges van Staat en het Ministerie van Algemene Zaken.

Motivering

- Om vanuit de huisvestingsexpertise van de Rijksgebouwendienst (Rgd) aan de realisatie van VROM-, Wonen, Wijken en Integratie- en overige rijksdoelstellingen bij te dragen en daarmee binnen de rijkshuisvesting het voorbeeld te geven voor - relevant - nationaal of Europees beleid dat nog in ontwikkeling is of al is vastgesteld;
- Om cultuurhistorische waarden te koesteren en de kwaliteit van de (on)gebouwde omgeving te bewaken adviseert de Rijksbouwmeester het Kabinet over het interdepartementale architectuurbeleid en

vervult waar mogelijk hierbij een voorbeeldrol met de rijksgebouwen;

- Om de huisvesting van de genoemde groepen die niet onder het huur-verhuurstelsel vallen, te verzorgen.

Verantwoordelijkheid

De Minister voor Wonen, Wijken en Integratie is coördinerend Minister voor de rijkshuisvesting en is verantwoordelijk voor:

- De huisvesting van het Koninklijk Huis, de Hoge Colleges van Staat en het Ministerie van AZ;
- Het (waar mogelijk) toepassen van rijksbeleid in de systematiek van het rijkshuisvestingsstelsel.

De Minister van VROM is *mede* verantwoordelijk voor:

- Het Actieprogramma Ruimte en Cultuur.

De Rijksbouwmeester is onafhankelijk adviseur van het Kabinet voor:

- Het architectuurbeleid, het monumentenbeleid van de monumenten in rijksbezit en de rijkshuisvesting.

Operationele doelstellingen

6.1. Het adviseren over en implementeren van beleid dat (mede) van toepassing is op de rijkshuisvesting en op de doelmatige werking van het rijkshuisvestingsstelsel

Meetbare gegevens:

- Van een aantal aansprekende huisvestingsprojecten dat in 2008 wordt opgeleverd zal worden aangegeven op welke wijze de overheid het eigen rijksbeleid heeft toegepast;
- Aan het Rijkshuisvestingsberaad worden jaarlijks conclusies voorgelegd over de doelmatige werking van het rijkshuisvestingsstelsel.

6.2. De architectonische kwaliteit stimuleren en monumenten beheren

Meetbare gegevens:

- Van een aantal aansprekende projecten zal worden aangegeven op welke wijze de overheid in 2008 met de monumentale en architectonische kwaliteit is omgegaan;
- Eén keer per jaar wordt de Gouden Piramide uitgereikt, een prijs voor inspirerend opdrachtgeverschap.

6.3. Huisvesten van het Koninklijk Huis, de Hoge Colleges van Staat en het Ministerie van Algemene Zaken

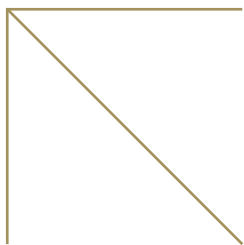
Meetbare gegevens:

- Klanttevredenheid. De doelstelling is om voor 2008 de klanttevredenheid op hetzelfde niveau te houden als in 2006 is gerealiseerd, namelijk minimaal 80% tevreden klanten.

Artikel 6. Rijkshuisvesting en architectuur

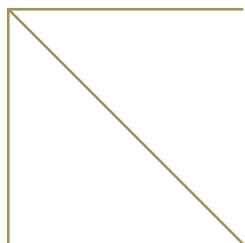
x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	122.047	116.904	111.981	102.124	70.627	46.800	39.590
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	122.047	116.904	111.981	102.124	70.627	46.800	39.590
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	64.238	35.000	20.000	10.500	9.600
Programma:	122.047	116.904	111.981	102.124	70.627	46.800	39.590
Het adviseren en implementeren							
beleid rijkshuisvestingsstelsel:	5.460	5.066	9.685	9.436	9.434	9.426	4.425
Beleid (mede) van toepassing op							
de rijkshuisvesting en de							
doelmatige werking van het							
rijkshuisvestingsstelsel	2.843	2.859	2.882	2.654	2.654	2.650	2.649
Onderzoek Rgd	612	261	590	589	589	588	588
Coördinatie rijksopdracht-							
geverschap in de bouw	1.232	1.939	1.213	1.193	1.191	1.188	1.188
Energiebesparing rijkshuisvesting	773	7	5.000	5.000	5.000	5.000	0
De architectonische kwaliteit							
stimuleren en monumenten beheren:	17.301	16.592	16.659	18.795	19.244	14.208	14.241
Stimuleren architectonische							
kwaliteit	4.966	3.141	3.021	5.252	5.236	5.230	5.229
Beheer monumenten in rijksbezit	12.335	13.451	13.638	13.543	14.008	8.978	9.012
Huisvesten van het Koninklijk Huis,							
de Hoge Colleges van Staat en het							
Ministerie van Algemene Zaken:	99.286	95.246	85.637	73.893	41.949	23.166	20.924
Onderhoud HCvS/AZ	5.436	6.507	2.916	3.664	3.650	4.158	4.173
Investerings HCvS/AZ	45.439	48.342	35.559	38.125	16.202	1.775	199
Huren HCvS/AZ	2.647	3.449	3.478	3.401	1.666	898	902
Paleizen	37.148	29.973	35.263	20.715	12.565	8.481	7.796
Functionele kosten Koninklijk Huis	8.616	6.975	8.421	7.988	7.866	7.854	7.854
Ontvangsten:	0	5.283	357	2.626	357	357	357

**Artikel 95.
Algemeen**

Niet-beleidsartikel

Artikel 95. Algemeen							
x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	54.689	3.525	0	0	0	0	0
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	249.659	189.123	172.371	170.660	172.329	169.808	168.028
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX	172.371	170.660	168.889	168.838	167.038
Programma:	249.659	189.123	172.371	170.660	172.329	169.808	168.028
Afkoop subsidies DGW regelingen	48.911	3.525	0	0	0	0	0
Kosten uitvoeringsorganisaties	0	0	0	0	0	0	0
Betaalbare woonkeuze koop- en huursector	24.464	15.818	12.108	10.947	8.063	8.012	6.212
Budget BWS 1992-1994	149.393	149.169	144.669	144.476	149.169	149.169	149.169
Woningbouw en duurzame kwaliteit	5.000	0	0	0	0	0	0
Huisvesting gehandicapten en woonzorg	18.715	17.171	12.154	11.797	11.657	11.657	11.657
Stedelijke vernieuwing Lelystad	3.176	0	0	0	0	0	0
LVS en W I	0	3.440	3.440	3.440	3.440	970	990
Ontvangsten:	11.754	444	445	448	214	0	0

Artikel 96. Onverdeeld Wonen, Wijken en Integratie

Niet-beleidsartikel

Dit artikel is een administratief en begrotingstechnisch artikel. Dit betekent dat er geen daadwerkelijke uitgaven ten laste van artikel 96 worden gedaan. Het artikel dient meestal als tussenstation voor de uitboeking van diverse posten.

Voor de Wonen, Wijken en Integratiebegroting zijn er nog geen posten opgenomen op dit artikel.

Artikel 96. Onverdeeld Wonen, Wijken en Integratie

x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Verplichtingen:	0						
Waarvan garantieverplichtingen							
Uitgaven:	0	0	0	0	0	0	0
Waarvan juridisch verplicht	XXXXX	XXXXX					
Programma:	0	0	0	0	0	0	0
Prijsbijstelling:	0	0	0	0	0	0	0
Nog te verdelen:	0	0	0	0	0	0	0
Nog nader te verdelen taakstellingen	0	0	0	0	0	0	0
Nog nader te verdelen overig	0	0	0	0	0	0	0

De begroting van de Rijksgebouwendienst

Motivering

Als uitvoeringsorganisatie draagt de Rgd bij aan het succesvol functioneren van de afnemers van rijkshuisvesting, door het bieden van efficiënte en effectieve huisvestingsoplossingen.

Om toegevoegde waarde aan deze afnemers van rijkshuisvesting te leveren, biedt de Rgd:

- Kennis van processen bij de rijksoverheid en de politieke dimensie;
- Kennis van en uit de markt en van het huisvestingsproces;
- Kennis van kaders van de rijksoverheid en de Europese Unie;
- Een grote en brede portefeuille waardoor bijvoorbeeld leegstandsmanagement mogelijk is.

Verantwoordelijkheid

De Minister voor Wonen, Wijken en Integratie is:

- Coördinerend Minister voor de rijkshuisvesting en verantwoordelijk voor de Rgd (Besluit Rijksgebouwendienst 1999);
- Verantwoordelijk voor de huisvesting van het Koninklijk Huis, de Hoge Colleges van Staat en het Ministerie van Algemene Zaken. Artikel 6 van de Wonen, Wijken en

Integratie programmabegroting gaat hier nader op in.

De departementen zijn verantwoordelijk voor hun eigen huisvestingsbeslissingen.

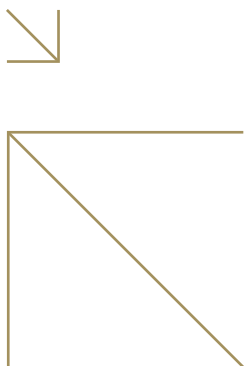
Het Rijkshuisvestingsberaad, waarin de departementen zijn verenigd, heeft een adviserende rol bij de vaststelling door het kabinet van de strategische kaders voor de participanten in het rijkshuisvestingsstelsel. De Directeur-Generaal van de Rijksgebouwendienst is binnen die kaders verantwoordelijk voor de doelmatige werking van het stelsel en de voortdurende verbetering daarvan

Niveaus

Niveau 1: het stimuleren van de doelmatige werking van het rijkshuisvestingsstelsel

Meetbare gegevens:

- Het kabinet stelt in 2008 de concernvisie op de rijkshuisvesting vast;
- Departementen nemen in 2008 een programma 'Energieambitie 2020' in uitvoering.

Niveau 2: het leveren van efficiënte en effectieve huisvestingsoplossingen

Meetbare gegevens:

- Klanttevredenheidspercentage in 2008 naar 80% of meer;
- In 2008 100% van de eigendomsvoorraad gescand op brandveiligheid.

Niveau 3: een effectieve en efficiënte uitvoeringsorganisatie Rgd

Meetbare gegevens:

- Indicator efficiency: procentuele verhouding van de apparaatskosten van de Rgd tot de omzet van de Rgd. De doelstelling is om 2008 het aandeel van de apparaatskosten te verlagen. In 2007 was deze 8,6% en het streven is om in 2008 8,2% te bereiken.

Begroting van baten en lasten

x € 1.000	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Baten							
Leveren producten							
Opbrengst departementen	1.271.253	1.206.526	1.201.694	1.226.900	1.254.154	1.276.890	1.299.376
Opbrengst moeder	111.671	116.904	111.981	102.124	70.627	46.800	39.590
Opbrengst derden	11.949	10.800	9.800	9.800	9.800	9.800	9.800
Bedrijfsvoering							
Rentebaten	8.854	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Overige baten	17.495	9.015	6.515	4.515	3.015	3.015	4.515
Totaal baten	1.421.222	1.348.245	1.329.990	1.343.339	1.337.596	1.336.505	1.358.281
Lasten							
Product Huisvesting							
Apparaatskosten (netto)	61.309	68.251	62.218	57.474	57.422	58.278	58.560
Huren	317.439	315.669	321.478	327.201	331.368	336.607	342.724
Rentelasten	284.467	286.869	303.052	318.697	333.591	347.402	359.942
Afschrijvingen	289.777	279.582	272.230	271.259	271.894	273.988	278.710
Onderhoud	102.778	155.986	184.887	172.037	166.072	159.502	160.744
Mutaties voorzieningen	81.787	26.817	25.892	26.013	26.253	26.552	26.787
Belastingen en heffingen	23.423	23.303	23.342	23.519	23.872	24.311	24.657
Investerings buiten gebruiksvergoedingen	142.065	128.349	98.359	101.925	80.002	66.575	59.999
Overige producten							
Services	60.099	40.200	21.600	21.600	21.600	21.600	21.600
Adviezen	6.743	8.255	8.255	8.255	8.255	8.255	8.255
Beleid	9.450	8.200	7.706	9.688	9.670	9.656	9.654
Overige lasten	24.525	13.309	2.800	2.800	2.800	2.800	2.800
Totaal lasten	1.403.862	1.354.790	1.326.819	1.335.468	1.327.799	1.330.526	1.354.432
Saldo	17.360	-6.545	3.171	7.871	9.797	5.979	3.849

Dit is een publicatie van: **Ministerie van VROM**
→ Rijnstraat 8 → 2515 XP Den Haag → www.vrom.nl

Ministerie van VROM →

staat voor ruimte, milieu, wonen, wijken en integratie. Beleid maken, uitvoeren en handhaven.

Nederland is klein. Denk groot.

